

ΠΑΝΔΘΗΝΑΪΔ

ΕΤΟΣ ΙΔ' ΙΑΝΟΥ-
ΑΡΙΟΥ 1914 * *

ΙΔΕΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Για μιὰ *Ἐκθεσί* Ἡ ἔκθεσις τοῦ ζωγράφου Ν. Φερεκείδη, ποὺ μᾶς παρουσία-
σεν ἕως ἑβδομηντα ἔργα, βγαλμένα ὅλα ἀπὸ
τοὺς δύο τελευταίους πολέμους τῆς φυλῆς,
ἐκλείσει. Τὴν ἔκθεσι αὐτὴ δὲν τὴν ἐπρόσεξαν ὅσο
τῆς ἔπρεπε, μήτε ἡ κριτικὴ, μήτε τὸ Κράτος,
μήτε καὶ ἐκεῖνοι, ποὺ καταλαβαίνουν κάπως
ἀπὸ τέχνη ἢ γνωρίζουν τὴ σημασίαν της. Δὲν
πρόκειται γιὰ τὴν ἀξίαν τοῦ καλλιτέχνη αὐτοῦ,
εἴτε τοῦ τὴν ἀναγνωρίσουν εἴτε ὄχι, θὰ μένη ἡ
ἴδια. Ὁ κ. Φερεκείδης μᾶς ἔδειξεν ὀλοκληρω-
τικὰ ὅτι ἔχει ὅλα τὰ προτερήματα τοῦ πολεμι-
κοῦ ζωγράφου. Λίγο ρομαντικῶς βέβαια φανέ-
ρωσεν ὁμως κάποια σπάνια δεξιότητινα. στὸ
χρῶμα, ποὺ μονάχα αὐτὴ ἦταν ἀρκετὴ νὰ μᾶς
κάμῃ τὸ ἔργον του πολὺ ἀξιοπαρατήρητο· εἶναι
κολοσιστάς τόσο, ποὺμποροῦσε κανεὶς νὰ τὸν
εἰπῆ καὶ μαθητὴ τοῦ Ντελακρουά. Δὲ φοβή-
θηκε νὰ μεταχειρισθῆ τὸ χρῶμα ὅσο τοῦ ἐχει-
αζόταν. Καὶ μαζί μὲ τὸ προτέρημά του αὐτὸ
ἔχει καὶ τὸ τέλει—τὸ βαθιὰ τέλει—αἰσθημα
τοῦ τοπίου. Ἀναπαύσθησε πιστὰ τίς τοποθε-
σίαις, τὰ μέρη ὅπου ἔγιναν οἱ μεγάλας μάχαις,
ὅπου ἡ μανία τοῦ πολέμου ἀπλώσει τὴν κατα-
στροφή καὶ τὸν ὄλεθρον καὶ ἀπ' ὅπου ἡ νίκη
τῶν ἑλληνικῶν ὄπλων ἐπέρασε θριαμβευτικὰ.
Μᾶς ἔδωκε τὴν ἰδέαν τοῦ πολέμου καὶ μᾶς πα-
ρουσίασε τὴ φύσιν τέτοια, ὅποια εἶναι. Ἠμπό-
ρεσε νὰ διατηρήσῃ τὸ θέαμα τῆς φύσεως στὴ
ζωγραφικὴν ἐντύπωσιν. Τὰ θέματα τοῦ καθὼς
τὰ ἐργάσθηκε καὶ καθὼς τὰ παρουσίασε μὲ τὴν
ἐνόητα τοῦ τοπίου καὶ τῆς πολεμικῆς δράσεως,
ἀναθυμίζουσιν τὴν τέχνην τοῦ Ὁρατίου Βερνέ.
Καὶμποροῦμε νὰ εἰποῦμε γιὰ τὸν Φερεκείδην
ὅτι εἶπαν γιὰ τὸν Γαλάτη δάσκαλον: ἔπαρχει ὁ
πολεμιστῆς μέσα στὸν καλλιτέχνην.

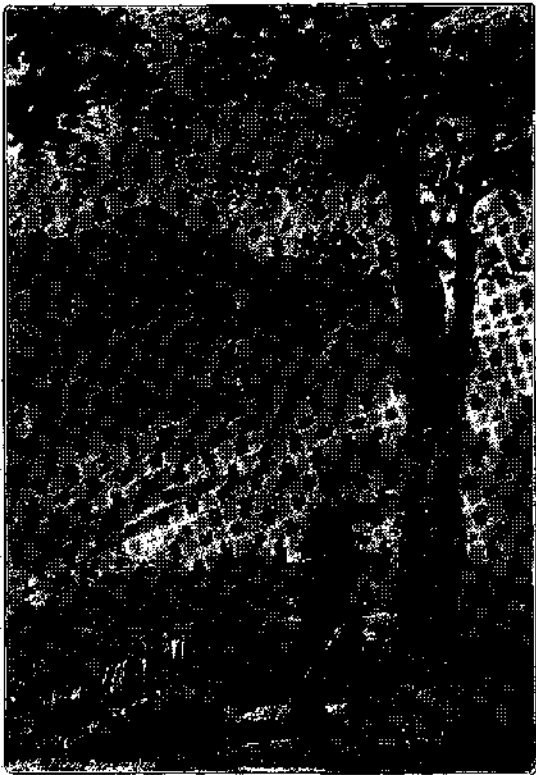
Ἐπάνω ἀπ' ὅλα αὐτὰ ὁμως ὁ Φερεκείδης

εἶναι ζωγράφος Ἕλληνας· ὄχι μόνον γιὰ τὸ φῶς
τὸ ἑλληνικόν, ποὺ φωτίζει κάθε πίνακά του, καὶ
γιὰ τὴν ἑλληνικὴ γραμμὴν, ποὺ ξεπετιέται μέσ'
ἀπὸ κάθε σύνθεσίν του. Τὰ θέματά του εἶναι
τέτοια, ποὺ νὰ μιλῶν σήμερα ὀλοῖσα στὴν ψυχὴ
τῆς φυλῆς. Ὅ,τι ἐπλάσεν ἡ φυλὴ καὶ ὅσα μέρη
τὰ ἐδόξασε καὶ τὰ ἐπότισε μὲ τὸ αἷμα της, ὁ
Φερεκείδης τὰ ἐξύμνησε μὲ τὸ χρῶμά του καὶ
τὰ ἀναπαύσθησε μὲ τὴν τέχνην του, ποὺ ἔχει
καθ'αυτὸ ἑλληνικὸν χαρακτῆρα. Τί ἄλλομποροῦσε
νὰ δημιουργήσῃ ἕνας ἀληθινὸς καλλιτέχνης καὶ
νὰ τὸ δώσῃ στὴ φυλὴν του γιὰ νὰ τὸ χαρῆ; Καὶ
νὰ γιατί εἶπα παραπάνω, ὅτι τὴν ἔκθεσίν του
δὲν τὴν ἐπρόσεξαν ὅσο τῆς ἔπρεπε, μήτε ἡ κρι-
τικὴ, μήτε τὸ Κράτος, μήτε ὅσοι καταλαβαίνουν
κάπως ἀπὸ τέχνη καὶ γνωρίζουσιν τὴ σημασίαν της.

Ὅσο καὶ νὰ μὴ γυρεύῃ μόνος του ὁ καλλιτέ-
χνης τὴν προσοχὴ τῶν ἄλλων, ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ
αὐτῆ· καὶ μάλιστα ὅταν ζῆ στὴν Ἑλλάδα. Ὁ
κ. Φερεκείδης ἔδειξε πῶς ἡ τέχνην του ἔχει τὴ
δύναμιν νὰ βλέπῃ προσεκτικὰ. Γιατί αὐτὸ νὰ
μὴ τὸ ἰδοῦν καὶ ὅσοι ἔπρεπε νὰ τὸ προσέξουν;
Ἡ προσοχὴ τους θὰ εἶναι πολὺ δημιουργικὴ
γιὰ τὴν ἑλληνικὴν καλλιτεχνίαν γενικὰ.

Τὰ Λαῖκὰ Βιβλία Ἡ ἀνοησία μερικῶν παιδιῶν
ποὺ ἐφαντάσθησαν ὅτιμποροῦν
νὰ συστήσουν ἐδῶ ἐκβιαστικὴν ἔκαιρεία ὅπου
ἡ «Μαύρη Χεῖρ» τῆς Ἀμερικῆς, ἔδωκεν ἀφορμὴν
νὰ ἐξετασθῆ καὶ νὰ συζητηθῆ γενικώτερα τὸ
ζήτημα τί εἶδους βιβλία διαβάσει ὁ λαός. Καὶ
ὁμως τὸ πρῶγμα δὲν ἦταν καθόλου ἀγνωστο.
Ὅσοι θέλησαν τώρα μόνον νὰ βυθίσουν τὸ φι-
λοσοφικὸν μάτι τους μέσα στὰ βάθη τῆς λαϊκῆς
ζωῆς γιὰ νὰ ἰδοῦν ποῖα εἶναι καὶ ἡ πνευματικὴ
του τροφή, ὁμολόγησαν ὅτι δὲν εἶχαν δώσει
ποτέ καμιά προσοχὴν στὸ λαὸν καὶ στὴ μόρφωσιν

Ο ΤΑΦΟΣ ΤΟΥ ΓΙΑΡΚΟΥ Ι. ΚΑΛΛΕΡΓΗ
*Εκθεσις Ν. Φερεκίδης - Φωτογρ. Ρωμαϊκή Τράπεζα

γώγη, ή, πλὴν τῶν ἰδιαιτέρων αὐτοῦ συγγραμμάτων, κατανεμνημένη καὶ πλημμυροῦσα τοὺς ὀγκώδεις τόμους τοῦ ὑπὸ τοῦ ἰδρύματος τούτου ἐκδιδομένου περιοδικοῦ συγγραμματος, δὲν ἔπαισε ἀποδίδουσα τὸν ἀμῆτόν αὐτῆς ἀρθρον, ἀλλ' οὐδ' ἡ διδασκαλία αὐτοῦ, ἐν τῇ εὐρεία αὐτῆς ἐννοίᾳ, ἐξέλιπεν ὀλοτελῶς. Ἀπομένει ὅθεν νὰ ἐξετάσωμεν ἡμεῖς τὴν δρᾶσιν τοῦ Δαίρπελδ ἐν τῷ παρελθόντι, ὑπὸ τὴν γενικὴν ἐποχὴν τῆς εὐεργετικῆς αὐτῆς ἐπιδράσεως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν προαγωγὴν τῶν ἀρχαιολογικῶν ἐν Ἑλλάδι ἐργασιῶν, ὧν ἐπὶ τριακονταετιᾶν καὶ πλέον ἐγένετο ὁ Δαίρπελδ ὁ πρωτεργάτης, ἀλλ' ἅμα καὶ ὁ σύμβουλος ἢ συνεργάτης τῶν ἐκτελεσάντων ἢ διενεργησάντων αὐτάς.

Ὁ Γουλιέλμος Δαίρπελδ, εἰς ὃν προσγίγνεται ἡ τόσον ἔκτακτος, ὅσον καὶ δικαία τιμὴ τῆς ἀνασηλώσεως, ὑπὸ τῶν θαυμαστῶν αὐτοῦ καὶ τῶν μαθητῶν καὶ φίλων, τῆς προτομῆς αὐτοῦ ζῶντος, δὲν εἶνε μόνον ὁ ἐπιστήμων ὁ διαπρεπής, ὁ ἐπιστήμων ὁ διὰ τῶν ἐρευνῶν αὐτοῦ τὴν ἐπιστημονικὴν ἀλήθειαν ἐξευρών καὶ ἀποκαταστήσας, δὲν εἶνε ὁ ἀρχαιολόγος ὁ γόης, ὃν τοσούτως ἠκούσαμεν ἡμεῖς σχεδὸν πάντες, ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης ἐκθέτοντα καὶ ἀναπτύσσοντα, μετὰ τῆς χαρακτηριστικῆς αὐτῶν σαφηνείας καὶ γλαφυρότητος, τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀνασκαφικῶν αὐτοῦ ἐρευνῶν, εἶνε ὁ ἀρχαιολόγος ὁ ρηξικέλευθος, ὁ ἀρχαιολόγος ὁ δημιουργήσας νέον, ἴδιον δῶλος, σύστημα ἐρεῦνης, ὁ ἀνατρέψας σαθρὰς καὶ ἐώλους δοξασίας, ὁ ἀναπαρστήσας ὑπὸ τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν μορφήν δυσὺλ-

ληπτα ἐρείπια, ὃ τὸν παλαιὸν κόσμον ὑπὸ τὴν γησίαν καὶ πραγματικὴν αὐτοῦ μορφήν εἰς φῶς καὶ πάλιν ἀγαγῶν.

Τὸ ἔργον τοῦ Δαίρπελδ εἶνε, καθ' ὅλου εἰπεῖν, ἐξαιρετικῆς σημασίας διὰ τὴν ἐπιστήμην. Ὅτι κυρίως χαρακτηρίζει τὸ ἔργον τοῦτο εἶνε ἡ καινοτομία. Νέαι ἐρμηνεῖαι, νέαι συμπληρώσεις καὶ ἀναπαρστάσεις ἀρχαίων μνημείων, νέαι ἀποκαλύψεις, δημιουργία νέου κόσμου ἐξηγηματικοῦ τοῦ παλαιοῦ. Καὶ ἐκ τῶν νέων τούτων ἀποκαλύψεων τοῦ ἐρευνητοῦ, προσέκυψε πάντοτε — σχεδὸν πάντοτε — φαιτεινὴ ἢ ἀλήθεια ἢ ἐπιαιώνας μακροῦς ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαιότητος ἢ ὑπὸ τὴν κόριν τῶν βιβλιοθηκῶν ἐπιμελῶς κρυπτομένη.

Ἄλλ' ἡ σκοπιμὴ καὶ τὸ βιβλίον δὲν ἐχρησίμευσαν ὡς μόνον ἐφόδια τοῦ Δαίρπελδ πρὸς ἀναζήτησιν καὶ ἀνεύρεσιν τῆς ἀληθείας. Πεπρωκισμένος μὲ τὸν παραστατικὸν καὶ τυχῶν τελείας εἰδικῆς μορφώσεως ἐν τῇ Πολυτεχνικῇ Σχολῇ τοῦ Βερολίνου, ἐχρησιμοποίησεν, ὡς ἀριστα, τὴν εἰδικότητά του ἐν τῷ σχεδίῳ.

Ὁ γνώμων καὶ ὁ διαβήτης συνεπλήρουν καὶ ἀνεπλήρουν ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ αὐτοῦ τὰ κενὰ τοῦ προσγεδιάσματος, τὰς φθορὰς ἢ τὰς μεταβολὰς τὰς προσγενομένας εἰς τὰ ὑπὸ μελέτην ἐρείπια, κατὰ τὸ διάστημα μακρῶν αἰώνων. Τοιοῦτοτρόπως ἐτεχνουργήθησαν ὑπὸ τῆς χειρὸς τοῦ Δαίρπελδ τὰ παραστατικά, τὰ διαφωτιστικὰ σχεδιογράμματα τῶν ἀκροπόλεων Τρωάδος, Τίρυνθος, Μυκηνῶν, τὰ σχεδιογράμματα τῆς Ὀλυμπίας, τῆς Ἐλευσίνος, τῆς Περγάμου καὶ ἄλλων, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς, ἀρχαίων τεμενῶν καὶ ἐν γένει ἀρχαίων οἰκισίων.

Εἰς τὸν Δαίρπελδ ἦρκει εἰς καὶ μόνος κατὰ χάραν σωζόμενος λίθος, ὅπως κατανοηθῇ ὑπ' αὐτοῦ τὸ μᾶλλον δαιδάλιον, ὡς ἐν Τρωάδι, σύμπλεγμα τοίχων, ὅπως καταστρωθῇ συμπληρωμένον καὶ νοητὸν τὸ ὅλον τῶν ἐρειπίων σχέδιον. Ἀπὸ τμήματα τοίχων, ἀπὸ γωνίας σωζομένας ὑπὸ ὑπερκεῖμενα κτίρια μεταγενεστέρως χρονικῆς περιόδου, κρηζόντα δημοῦ διατηρήσεως, κατάρθου ὁ Δαίρπελδ τὴν ὑφαρπαγὴν, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ σχεδίου ὀλοκλήρου οἰκοδομήματος καὶ ἐνίοτε καὶ ὀλοκλήρου ἀκροπόλεως.

Ἄλλ' ἡ ἰδιοφυία τοῦ Δαίρπελδ ἐξέλαμψεν ἐναργέστερον εἰς τὴν ἀποκατάστασιν κλασσικῶν μνημείων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ἐμβαθύνας, ὅσον οὐδεὶς ἄλλος, εἰς τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαίας τέχνης, δὲν ἤρκειτο εἰς τὸ σωζόμενον ἢ τὸ ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῶν περιστάσεων ἐξαρτισθέν, ἀλλ' ἐζήτει τὸ ἀρτίον καὶ ἐν τῇ ἀνπαροξίᾳ αὐτοῦ.

Οὕτως ἐξεπύνησε τὸ θαυμάσιον τῶν προτυπῶν τῆς Ἀκροπόλεως σχέδιον, καταδείξας τί ὁ Μνησιακῆς διοριστὸς νὰ πράξῃ, ἐὰν αἱ περιστάσεις καὶ οἱ ἰθύνοντες θρησκευτικῶς τὰ τῆς Ἀκροπόλεως ἐπέτρεπον αὐτῷ ἐλευθερίαν ἐνεργείας. Ὁ Δαίρπελδ δὲν ἤρκεσθη, ὡς οἱ πρὸ αὐτοῦ, εἰς τὴν μελέτην καὶ κατανόησιν τῶν σωζόμενων ἐρειπίων ἐκείνων, ἀλλ' ἐζήτησε καὶ ἀνεῦρε τὸν λόγον τῆς σχετικῆς ἀτελείας αὐτῶν, ἀπεκάλυψε δέ, ὡς δι' ἐμπνεύσεως, τὸ ἀρτίον ἀλλὰ μῆποτε συντελεσθέν σχέδιον τοῦ μεγάλου ἀρχιτέκτονος τῶν χρόνων τοῦ Περικλέους. Ὁμοίως ὁ Δαίρπελδ δὲν ἠρκεσθη εἰς τὴν μελέτην καὶ κατανόησιν τῶν λεπτομερειῶν τοῦ πολιουθέντου σχεδίου, τοῦ ἐν τῇ Ἀκροπόλει κομποῦ ναοῦ τοῦ καλομένου Ἐρῆστειον. Τὴν ἀσυμμετρίαν ἣτις χαρακτηρίζει τὸ οἰκοδόμημα ἐκείνον ὁ Δαίρπελδ ἀνάρμοστον εἰς τὸ καλλιτεχνικὸν πνεῦμα τῶν χρόνων τῆς ἀνοικοδομῆς αὐτοῦ. Καταστρώσας δὲ συμπληρωματικὸν σχέδιον τῆς οἰκοδομῆς, πάντως ἀνάλογον πρὸς τὴν σύλληψιν τοῦ ἐκπονήσαντος αὐτὸ παλαιῶ ἀρχι-

τέκτονος κατέδειξεν ἅμα δι' ἐπιχειρημάτων ἀκατανόητων, τοὺς λόγους τοὺς παρακολούσαντας τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ὅλου μεγαλοπρεποῦς σχεδίου. Τοιοῦτοτρόπος δέ, χάρις εἰς τὴν εὐρείαν τοῦ Δαίρπελδ ἀντίληψιν, ἔχομεν τουλάχιστον ἐν νῷ ἀρτίον τὸ λαμπρὸν οἰκοδόμημα, τὸ ὁποῖον, καίτερο ἡμιτελὲς μεῖναν, ἀπέτελεσε καὶ ἀποτελεῖ τὸ εἰκονισμὸς τῆς τριάδος τῶν μελοπρεπῶν μνημείων τοῦ ἱεροῦ βράχου.

Ἡ δρᾶσις τοῦ Δαίρπελδ κατὰ τὸ ὑπερτριακονταετὲς διάστημα τῆς ἐν Ἑλλάδι διαμονῆς του, ὡς διεύθυντοῦ τοῦ ἰδρύματος τούτου, ἐκπροσωπεῖ ὀλην περιπὸν τὴν ἀρχαιολογικὴν κίνησιν τῶν παρελθουσῶν δεκαετηρίδων. Αἱ ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν ἢ τὴν συμμετοχὴν αὐτοῦ ἐκτελεσθεῖσαι ἀνασκαφαὶ ἐν Ἀθήναις, Ὀλυμπίᾳ, Τίρυνθι, Μυκῆναις, Πύλῳ, Λευκάδι, Κερκύρᾳ κτλ. ὡς καὶ αἱ ἐν Μικρασίᾳ, δὲν εἶνε τὰ μόνον ἔργα τοῦ Δαίρπελδ, οὐδὲ τὰ μόνον κέντρα τῆς ἀκατανόητου δράσεώς του. Ἡ διδασκαλία τοῦ Δαίρπελδ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων μνημείων τῶν Ἀθηνῶν καὶ αἱ ἐνιαυσίαι αὐτοῦ ἐκδρομαὶ ἀνά τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς νήσους, ἢ τοπογραφικὴ καὶ μνημειακὴ ἐρμηνεῖα, ἦν ἐπὶ τόπου ἀνεπτυχσεν εἰς τοὺς παρακολουθούοντας αὐτὸν παντοεθνεῖς μελετητὰς τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ἐξεκόλαψε στρατιάν ὀλην ἐρευνητῶν, ἀποφερόντων τὰ διδάγματα τῆς πείρας καὶ τῆς σοφίας τοῦ τετιμημένου καὶ προσφιλοῦς διδασκάλου. Ἡ ἐφαρμογὴ δὲ τῶν διδαγμάτων τούτων, ἐν τῇ περαιτέρῳ ἐρευνῇ, ἦν ἤσκησεν ἕκαστος

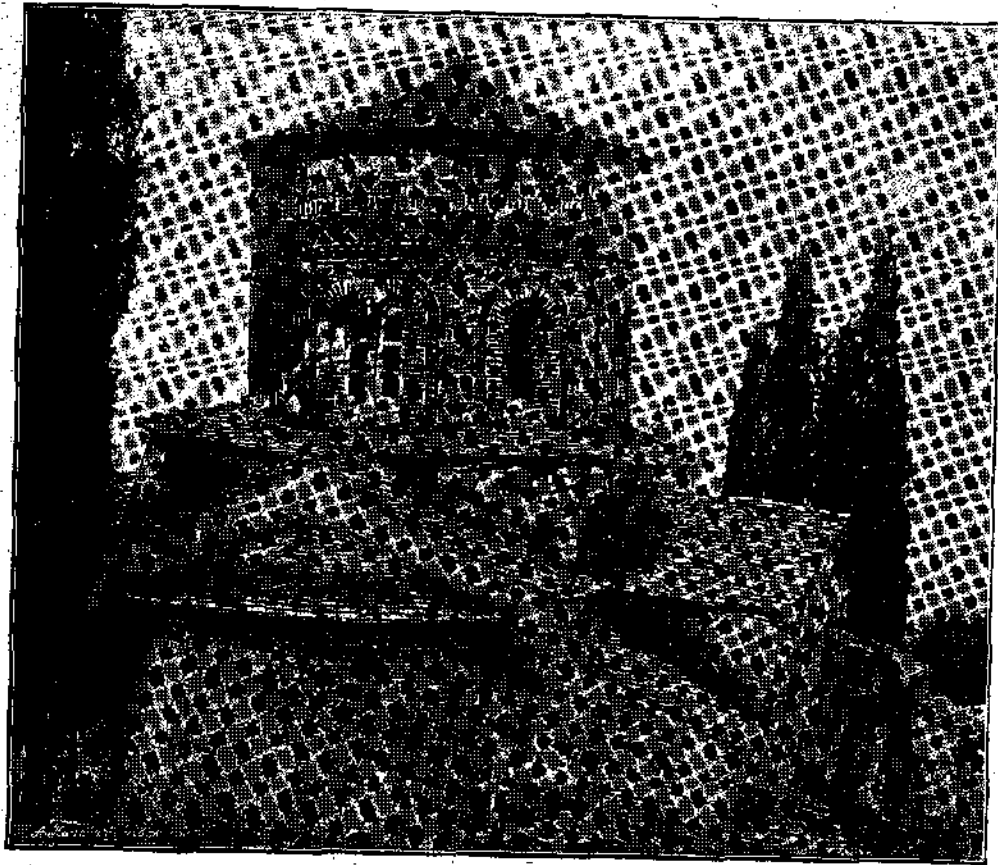
τούτων, εἶνε μαρτύριον τῆς εὐεργετικῆς ἐπιδράσεως τῆς διδασκαλίας τοῦ Δαίρπελδ. Ἄλλα καὶ ἄλλως ὁμοῦ συμμετέχευε τῆς ἀρχαιολογικῆς κινήσεως τῶν παρελθουσῶν δεκαετηρίδων. Ἐν τῇ χαρακτηριστικῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι καὶ μετριοφροσύνῃ οὐδέποτε ἤνευτο τὴν παροχὴν τῆς συνδρομῆς του, πρὸς ἐκπόνησιν σχεδίων ἢ πρὸς διαλεύκανσιν σκοτεινῶν σημείων ἀνασκαφῆς ὑπὸ τρίτων ἐνεργηθειῶν. Ὁ Δαίρπελδ οὐδέποτε ἐφιλαργυρεῖθη τὸν θησαυρὸν τῶν γνώσεών του, μετέδιδε δὲ ταύτας καὶ ἐδίδασκεν ἐλευθέρως ὅπως καὶ οἱ ἀρχαῖοι διδάσκαλοι τῆς κλασσικῆς γῆς, ἦν ἡγάπησε καὶ ἀγαπᾷ ὡς δευτέραν πατρίδα του.

Ἄλλ' οὐδ' εἰς ταῦτα μόνον περιορίσθη ὁ ἐρευνητικὸς νοῦς τοῦ εορτάζοντος, ἐν ἀκμῇ καὶ δρᾶσει, τὴν συμπλήρωσιν ἐξηκονταετοῦς βίου. Ὁ Δαίρπελδ ἠσχολήθη καὶ ἔδρασεν ὡς φιλόλογος, ἐν τῇ εἰδικῇ ἐννοίᾳ τῆς λέξεως. Καίτερος ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ ἡλικίᾳ μὴ εἰδικῶς ἐνδιατρίψας εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀρχαίων πηγῶν, ἄτε εἰς ἄλλας, πρακτικωτέρας, ἐπιδοθεῖς σπουδὰς, ἐγένετο οὐχ ἦτρον σὺν τῷ χρόνῳ καράτιος τῶν κειμένων ἐρμηνευτικῆς καὶ γνώσεως τούτων βαθύτατος. Ἡ περὶ ἀρχαίον θεάτρον θεωρία τοῦ Δαίρπελδ, ἦν ἀπικρουστάλλωσεν εἰς ὀγκώδεις περὶ τοῦ θέματος σύγγραμμα, καὶ ἣτις ἀνέτρεψεν ἄρθρον τὰς ἐπικρατούσας δοξασίας περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἤσκητο ἐν τῷ ἀρχαίῳ θεάτρῳ ἡ διδασκαλία τῶν δραμάτων καὶ τῶν κομφοιδίων, ἢ θεωρία του, λέγομεν, αὐτὴ εἶνε μαρτύριον τῶν γνώ-

ΡΕΜΑ ΣΤΑ ΣΤΕΝΑ ΤΟΥ ΣΑΡΑΝΤΑΠΟΡΟΥ

ΕΚΘΕΣΙΣ Ν. ΦΕΡΕΚΙΔΗΣ
Φωτογρ. Ρωμαϊκή Τράπεζα

Ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Στυρίου εἰς τὸ Ἄνω Λάμπαρον 4 ὥρας μακρὰν τοῦ Ἀργυροκάστρου, κτισθεῖσα τὸ 458 μ. Χ. ἐπὶ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ

σεων τοῦ Δαίρπελδ καὶ τῶν σπουδῶν αὐτοῦ εἰς τὰ παλαιὰ κείμενα. Διότι ἀνεῦ τῆς γνώσεως τῶν γραπτῶν μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, μὴ ἢ ἔρευνα τῶν σωζομένων λευγῶν τῶν παλαιῶν θεάτρων, δὲν θὰ ἐπὶ κεί εἰς τὴν ἀνεύρεσιν καὶ ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας τῆς θεωρίας του.

Ἄλλὰ καὶ εἰς τὰ τοῦ ἐπικοῦ κύκλου ζητήματα ἡ εὐρεία τοῦ Δαίρπελδ διάνοια δὲν ὑπέστησεν οὐδ' ἀπέμειγεν ἄγονος. Γνωσταὶ εἰς πάντας εἶνε αἱ διαμάχαι αὐτοῦ εἰς τὸ περὶ Ὀμηρικῆς Ἰθάκῆς ζήτημα καὶ εἰς τὸ περὶ Πύλλου καὶ ἄλλων τοῦ Ὀμηρικοῦ κύκλου τοποθεσιῶν. Ὁ Δαίρπελδ ἐν τοῖς ζητήμασι τούτοις κατηνάλωσε μακρὰ ἔτη τοῦ ἐπιστημονικοῦ αὐτοῦ βίου γράφων, ἐρευνῶν, διδάσκων. Καί, ἐὰν μὴ εἰσέτι ἐνίκησεν, ἐὰν εἰσέτι ὑφίσταται ἀντίρρησης καὶ ἀντιγωνία μὴ ἀνατραπέσῃ, ἐὰν εἰσέτι ὑπάρχῃ ἀντίπαλος μὴ ὑποχωρήσας πρὸ τοῦ ἀνεξανηλήτου εἰς ἐπιχειρήματα ἐρευνητοῦ, ὁ Δαίρπελδ δὲν ἀπέκαμεν οὐδ' ἐνικήθη. Ἐπιμένων εἰς τὴν ἀσάλευτον γνώμην του γράφει καὶ ἐρευνᾷ βέβαιος περὶ τῆς τελειωτικῆς νίκης.

Ἄλλ' εἰς τὸν Δαίρπελδ ὀφείλονται κλεισταὶ ἄλλαι ἀνακαλύψεις καὶ ἐρμηνεῖαι προϊστορικῶν μνημείων. Εἰς τὸν Δαίρπελδ ὀφείλονται αἱ πρώται περὶ τῶν προϊστορικῶν ἀνακτόρων γνώσεις ἡμῶν, αἱ πρώται τούτων καταμετρήσεις καὶ περιγραφαί, ἡ πρώτη ἀνα-

γνώρισις τῶν ἐνδαιτημάτων τῶν παλαιῶν ἐκείνων ἀνάκτων τῆς ἡρωϊκῆς Ἑλλάδος. Εἰς τὸν Δαίρπελδ ὀφείλομεν ὀλόκληρον τὴν ἱστορίαν προϊστορικῶν τινῶν ἀκροπόλεων, τῶν ὁποίων τὴν ἄγνωστον τύχην ἀπεκάλυψεν ἐρευνῶν εἰς τὰ βῆθη ἄλλεκαλλήλων οἰκησεων. Ἐὰν ὁ μεγαλεπήβολος Σχλήμαν, εἰσδύων εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς ἀπέφερον ἐκείθεν τοὺς κεκρυμμένους θησαυροὺς, τὰ μαρτύρια ταῦτα τῆς ἀκμῆς καὶ τοῦ κλοῦτου ἐκλιπουσῶν γενεῶν, ὁ Δαίρπελδ ἀπέφερον ἐκείθεν τὴν ἱστορίαν των. Ἀποχωρίζων καὶ διαστέλλων τοὺς οἰκισμοὺς, ταξινομῶν τὰ εἶδη καὶ τὰς ἐπιχώσεις, διακρίνων καὶ χρονολογῶν τὰ εὐρήματα, ἔφερεν εἰς φῶς τὴν ἄγνωστον ἐξέλιξιν τῆς τύχης πόλεων ἀπὸ αἰῶνων ἐξαφανισθεισῶν. Ἄλλὰ τὸ ἔργον τοῦ Δαίρπελδ δὲν ἀνεγνωρίσθη πάντοτε, οὐδ' ἐπεβλήθη ἀκόπως καὶ εὐχερῶς. Ὑπῆρξαν πάντοτε οἱ δισταζόντες, οἱ ἀμφιβάλλοντες, οἱ ἐπικριταί. Καὶ ἐδέησεν ἵνα πολλὰκις παλαιῶν ὁ Δαίρπελδ ὑπεραμυνόμενος τῶν ἐρμηνειῶν του καὶ τῶν δοξασιῶν. Ἐδέησέ ποτε μετὰ τοῦ συναθροῦ αὐτοῦ καὶ συνεργάτου, τοῦ περιφανοῦς Σχλήμαν, νὰ ταξειδεύσῃ, ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, εἰς ἀπομακροσμένην πρωτεύουσάν, ὅπως, ἐν ὀμνήγρει ἐπαίοντων, ὑπερασπίσῃ τὰς γνώμας του καὶ ἐπιβάλῃ εἰς τοὺς ἀντιφρονούντας σιγὴν καὶ παραδοχὴν. Ἐν Τροίᾳ δέ, ὡς γνωστὸν, συνεκλήθη συνέδριον πραγματογνωμοσύνης,

ὅπως βεβαιωθῆ, ὅπως πιστωθῆ ὁ ἰσχυρισμὸς τῶν δύο ἐρευνητῶν, ὅτι ἡ Ὀμηρικὴ Τροία, πρόκειται φανερὰ πλέον καὶ ἀδιαφιλονεικῆτος ὅπὸ τὰ ὄμματα τῶν συνελθόντων σοφῶν. Ὅπως ὁ Δαίρπελδ ἐν τῷ ζήτημαί τούτῳ δικαιούται νὰ λογιζῆται, μετὰ τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ τὸν Σχλήμαν, ὁ τρίτος ἐκπορθητῆς τῶν τειχῶν τῆς μυθικῆς πόλεως.

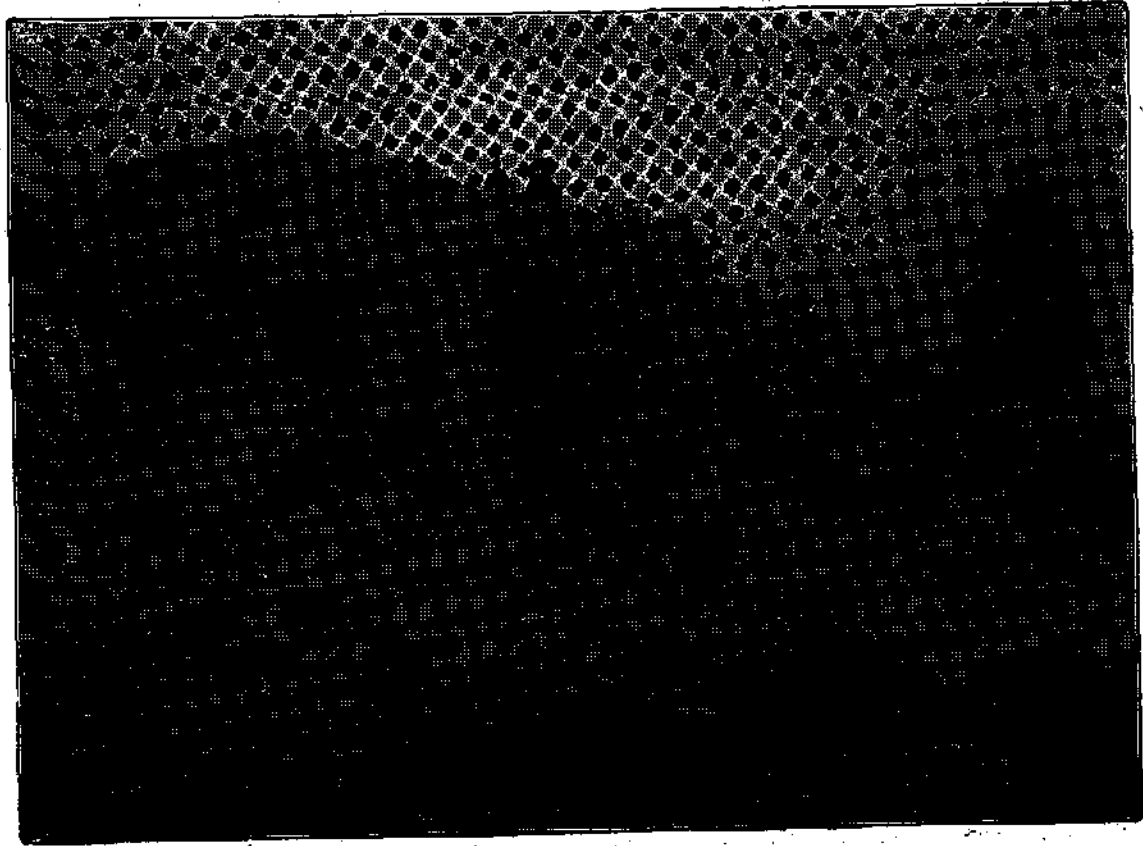
Εἰς τὸν Δαίρπελδ ἐπίσης ὀφείλεται ἡ ἀνίχνευσις καὶ ὑπόδειξις τοῦ προϊστορικοῦ μεγάρου τῆς Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν, εἰς τὸν αὐτὸν δὲ ἐρευνητὴν καὶ ἡ ἀποκάλυψις τοῦ προϊστορικοῦ συνοικισμοῦ τῆς ἐν Ὀλυμπίᾳ Ἄλτεως, ἀποδείξαντα ὅτι ἡ περὶ Οἰνομάου παράδοσις δὲν ἦτο μῦθος καὶ ὅτι, κατ' ἀκολουθίαν, δὲν ἐκλήθη τὸ πρῶτον ἡ Ὀλυμπία, ὡς ἐνομιζέτο, συμφώνως πρὸς τὰ ἐξαγόμενα τῶν πρώτων μεγάλων ἀνασκαφῶν, τὸν 8ον π. Χ. αἰῶνα, ἀπὸ τοῦ ὁποίου καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ἀνὰ Ὀλυμπιάδας χρονολογίας. Τὰ ὑπὸ τοῦ Δαίρπελδ ἀποκαλυφθέντα, ὑπὸ τὸ ἱστορικὸν ἔδαφος, ἔλληνοσιδῆ καὶ ἀφιδωτὰ προϊστορικὰ οἰκήματα εἶνε τῆς ἀληθείας ταύτης φανερὰ μαρτύρια. — Εἰς τὸν Δαίρπελδ ὡσαύτως, ὀφείλεται ἡ σπουδαιότατη, ἀρχαιολογικῶς καὶ ἱστορικῶς, ἀνεγνώρισις τέλειον σχεδὸν ἐξαφανισθέντος οἰκοδομήματος τῆς ἱστορικῆς χρονικῆς περιόδου τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ ἐν Ἀκροπόλει ἐκατομπεδίου.

Ἡ σημασία τῆς μεγάλης ἀνακαλύψεως ταύτης τοῦ Δαίρπελδ δὲν χροῖζει ἐρμηνείας οὐδὲ ἐξάρσεως. Πάν-

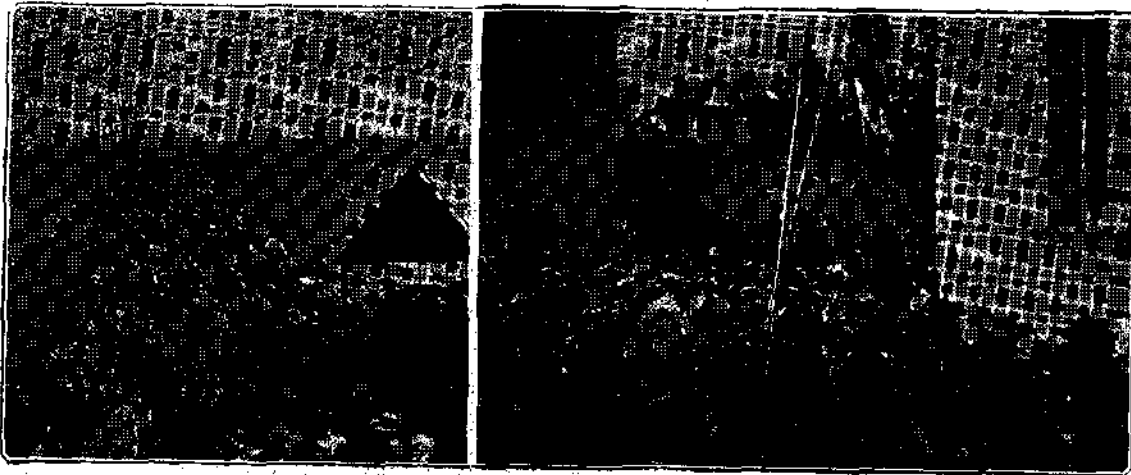
τες ἡμεῖς γνωρίζετε τὰ ἀποτελέσματα τῆς τόσο εὐτυχῆς ὅσον καὶ δυσχεροῦς ταύτης ἀνακαλύψεως, ἥτις διελείκανε τὰ σκοτεινὰ καὶ ἀκρῶς συγκεχυμένα τοπογραφικὰ καὶ μνημειακὰ ζήτήματα τῆς Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν. Ἄνεῦ τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης δὲν θὰ κατενοεῖτο ἐπαρκῶς ὁ Παρθενών, πρὸς δὲ συνεχέστο τὸ ἐξαφανισθὲν οἰκοδόμημα, οὐδὲ θὰ ἐλύοντο τόσα ἄλλα συναφῆ προβλήματα, σχετιζόμενα πρὸς διασώθεντα πλαστικὰ μνημεῖα τῆς ἀρχαίας τέχνης. Ὁ Δαίρπελδ δὲν ἀνεγνώρισε μόνον τὰ κατεστραμμένα καὶ νοδὰ θεμέλια τοῦ ἐκλιπόντος μεγαλοπροποῦς κτιρίου, οὐδ' ἠρκέσθη εἰς τὴν συμπλήρωσιν καὶ ἀναπαράστασιν τοῦ σχεδίου αὐτοῦ, ἐξέυθε καὶ ἀπεκάλυψε τὰς περιπετειᾶς αὐτοῦ, τὰς μεταβολὰς αἰς ὑπέστη, τὴν ἱστορίαν του τέλος, χορηγήσας οὕτως εἰς τοὺς μετ' αὐτὸν μελετητὰς τὰ μέσα τῆς περαιτέρω ἐπὶ τοῦ μνημείου ἐρένης, μέχρι τελείας τῶν ζητημάτων τούτων διαλευκάνσεως.

Ἡ δρᾶσις τοῦ Δαίρπελδ καὶ ἔξω τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῶν διαμονῆς αὐτοῦ, δὲν εἶνε ἡτιτονος σημασίας οὐδὲ βαρύνει ὀλιγώτερον εἰς τὴν πλάστιγγα τῆς ἐπιστημονικῆς ἀναγνωρίσεως.

Κέντρον ἰδίᾳ τῶν πολυχρονίων ἐργασιῶν αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ Πέργαμος, ἡ πόλις τῶν μεγαλεκτηβόλων βασιλέων, ἡ πόλις τῶν μυθικῶν κτιρίων, ἡ πόλις ἡ ἀναγεννησασα τὴν φυγαδευομένην ἀπὸ ἄλλα κέντρα, παλαιότερας ἀκμῆς, πλαστικὴν καὶ τεκτονικὴν τέχνην.

ΗΠΕΙΡΟΣ — ΕΡΕΥΝΙΑ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΤΗΣ ΔΩΔΩΝΗΣ

ΚΥΠΡΟΣ — ΤΟ ΠΛΗΘΟΣ ΥΠΟΔΕΚΕΤΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΛΑΡΝΑΚΑ ΤΟΥΣ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΝΤΑΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΣ
Φωτογρ. Cecil D. Hay

Τί κατώρθωσεν ὁ Δαίρπελδ μετὰ τῆς συνοδείας τῶν πολιτῶν αὐτοῦ μαθητῶν καὶ συνεργατῶν, τί ἀπέκλυψε μυθωδῶς τεράστιον ἐν τῇ ἐπιχειρήσει του ταῦτη, τί συνεπλήρωσεν, τί ἀναπαρέστησε καὶ τί ἐξηκρίβωσεν γνωρίζετε πάντες ἡμεῖς οἱ ἀκούσαντες αὐτοῦ τοσούτως ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου ἐκθέτοντος τὰ ἐνιαύσια ἀποτελέσματα καὶ προβάλλοντος εἰκόνας τῆς μεγάλης ἐκείνης ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν του ἀνασκαφῆς. Ἄλλ' ἡμεῖς οἱ ἐπισκεφθέντες, κατὰ τὸ πρό τιμιον ἔτων συγκληθὲν ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικὸν Συνέδριον καὶ τὴν ἐπακολουθήσαμεν αὐτὸ ἀρχαιολογικὴν ἐκδρομὴν, τὴν μερικὴν τότε ἀλλὰ τεραστίαν ἐργασίαν τοῦ Δαίρπελδ, ἡμεῖς οἱ ἀκούσαντες ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ ἐρευνητοῦ ἐπὶ τόκου τὴν ἐφημερίαν τῶν ἀποκαλυφθέντων μνημείων, ἡμεῖς οἱ ἀνελθόντες εἰς τὴν πανήγυρον κορυφῆν τοῦ λόφου ἐνθα ἐκείνιο ἀλλοτε τὰ ἀνάκτορα καὶ οἱ κῆποι τῶν κυριάρχων τῆς εὐφόρου χώρας, ἡμεῖς ἰδίᾳ ὀφείλομεν νὰ ἐξάρωμεν τὴν ἀκατάβλητον τοῦ Δαίρπελδ δράσιν, τοὺς κόπους καὶ τὰς θυσίας αἱ ὑπέστη χάριν τῆς ἐπιστημῆς, τῆς διοικίας ἣτο καὶ εἶνε μύσσης ἀκαταπόνητος.

Ἡ ἰσχνὴ αὐτῆ σκιαγραφία τῆς δράσεως καὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Δαίρπελδ δὲν ἀπεικονίζει οὔτε κἄν τὸ πολλοστημόριον τοῦ ὅλου ἔργου αὐτοῦ, τοῦ ἐπὶ δεκάδας ἐνιαυτῶν διεξαγομένου μετὰ θέρμης καὶ γήλου ἀπαραιτήτου. Θὰ κατεχρόμην τοῦ χρόνου καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ὑψηλῆς δημηγύρεως ταύτης, εἰς ἐπεχειροῦν καὶ νὰ ἀριθμῶμαι κἄν τὸ πλῆθος τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἐορτάζοντος τὴν ἐξηκονταετηρίδα τοῦ βίου τοῦ θαλασσοῦ ἀνδρός. Διότι δὲν θὰ εἶπω ὑπερβολὴν, εἰς ἰσχυρισθῶ, ὅτι δὲν ὑπάρχει τόπος, δὲν ὑπάρχει γωνία ἀρχαίου ἐν Ἑλλάδι οἰκισμοῦ, ἣτις νὰ μὴ συνδέηται, ὑπὸ τινα ἐποψιν, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ ἐρευνητικὴν δράσιν τοῦ ἐπιφανοῦς ἀρχαιολόγου.

Ἄλλ' ὅ,τι ἰδίᾳ ὀφείλομεν ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες νὰ ἐξάρωμεν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Δαίρπελδ, εἶνε ὁ ἀγνός, ὁ ἀκριφής αὐτοῦ φιλελληνισμός. Ὁ Δαίρπελδ ἠγάπησε καὶ ἀγαπᾷ τὴν νέαν Ἑλλάδα τόσον, ὅσον καὶ τὴν γεννήσασαν αὐτὸν ἐνδοξον γῆν. Κῆρυξ γενόμενος τῶν φιλελληνικῶν αὐτοῦ αἰσθημάτων κατὰ τὰς ἀνά τὴν χώραν ἡμῶν ἐπιστημονικῶς αὐτοῦ περιοδείας, τὰς παρακολουθουμένας ὑπὸ παντοειδῶν λογίων, δὲν παρέλειψε ποτὲ καὶ ἐν τῇ ξένη διατρίβῳ νὰ συνηγορή, γράφων ἢ ὁμιλῶν, ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν δικαίων καὶ ὑπὲρ τῆς ἀποκαταστάσεως μεγάλης Ἑλλάδος, ἦν ἔξαλλος ἐκ χαρᾶς, ὡς ἔγραψε πρὸ τινος, θὰ ἐπισκεφθῆ ἢ προσεχῶς, ἵνα πατήσῃ τὸ ἤδη ἀπελευθερωθὲν ἐδικλές αὐτῆς νέον ἔδαφος. Διότι ὁ Δαίρπελδ, καίπερ ἀποχωρήσας τῆς διευθύνσεως τοῦ εὐάνδρου τούτου ἰδρύματος, δὲν ἐγκατέλειψε καὶ τὴν περαιτέρω ἐνεργὴν αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι ἐπιστημονικὴν δράσιν. Ἐξακολούθων τὰς ἐρεῦνας αὐτοῦ ἐν Κερκύρα, τὰς ὑπὸ τὴν προστασίαν καὶ δαπάναις τοῦ μεγάλου αὐτοῦ κυριάρχου διεξαγομένας, καὶ συνεχίζων τὰς ἐν Λευκάδι, θὰ δύναται ἐνιαυσίως νὰ ὑποκλήπῃ τῶν ἀσχολιῶν αὐτοῦ χρόνον τινὰ πρὸς ἐπίσκεψιν καὶ ἄλλων μερῶν τῆς φίλης αὐτῷ χώρας καὶ τῶν ἐν αὐτῇ διεξαγομένων νέων ἐργασιῶν.

Τοιοῦτοτρόπως ἡ λύπη ἡμῶν ἐπὶ τῇ ἀπομακρύνσει ἐκ τῆς Ἑλλάδος τοῦ εὐγενοῦς καὶ φιλότου ἀνδρός, μειοῦται πᾶς, ἀπ' ἐνός μὲν ἐκ τῆς σκέψεως, ὅτι ἐξακολουθεῖ ἐνδιαφερόμενος καὶ ἀγαπῶν τὴν χώραν ἡμῶν, ἐνδιαφερόμενος ἅμα καὶ δρῶν ὑπὲρ τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἔργου ὅπερ κυρίως αὐτὸς ἐθεμελίωσε καὶ ἠδραίωσε ἐν Ἑλλάδι, ἀπ' ἑτέρου δὲ ὑπὸ τοῦ εὐτυχοῦς γεγονότος ὅτι τὸν πολῦτιμον ἀνδρα διεδέχθη ἐν τῇ διευθύνσει τοῦ ἰδρύματος τούτου, ἄλλος ἀνὴρ, ἰσάξιός κατὰ πάντα.

Β. ΣΤΑΗΣ

Ο Φ Η Λ Ι Α *

Ἀπόψε θὰ ντυθῶ τὴ χάρι σου, Ὅφηλια,
Καὶ τὰ τετράξανθά σου τὰ μαλλιά,
Καὶ σὰν τὸ χιόνι ἀγνὴ, λευκὴ σὰν ὀπτασία
Μὲ τὴν ἀγάπῃ σου θὰ κἀνω γνωριμιὰ.

Ἡ νεκρωμένη μου καρδιά θὰ λαχταρίσῃ
Στοῦ Ποιήγητα τὰ λόγια τὰ βαθειά
Καὶ ἴσως — ποιὸς ξέρει — ἴσως ξαναζήσῃ
Ὅταν στὰ γόνατά μου θ' ἀκουμπᾷ.

Ἀπόψε θὰ ντυθῶ τὴν τρέλλα σου, Ὅφηλια,
Καὶ φορτωμένη λουλούδα σημαντικὰ
Θ' ἀρχίσω μιὰ παράξενη κρυφὴ ὁμιλία,
Μὲ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τ' ἀερίκι.

Ὁ ἀδερφός, οἱ φίλοι μου, ὁ ἔρωτάς μου
Γιὰ μένα θάναι πεθαμένοι πιὰ
Καὶ μόνο τὸ τρελλὸ τραγουδι τῆς καρδιάς μου
Τοῦ τοῦ μου θὰ ξυπνήσῃ τὴ σκοτεινιά.

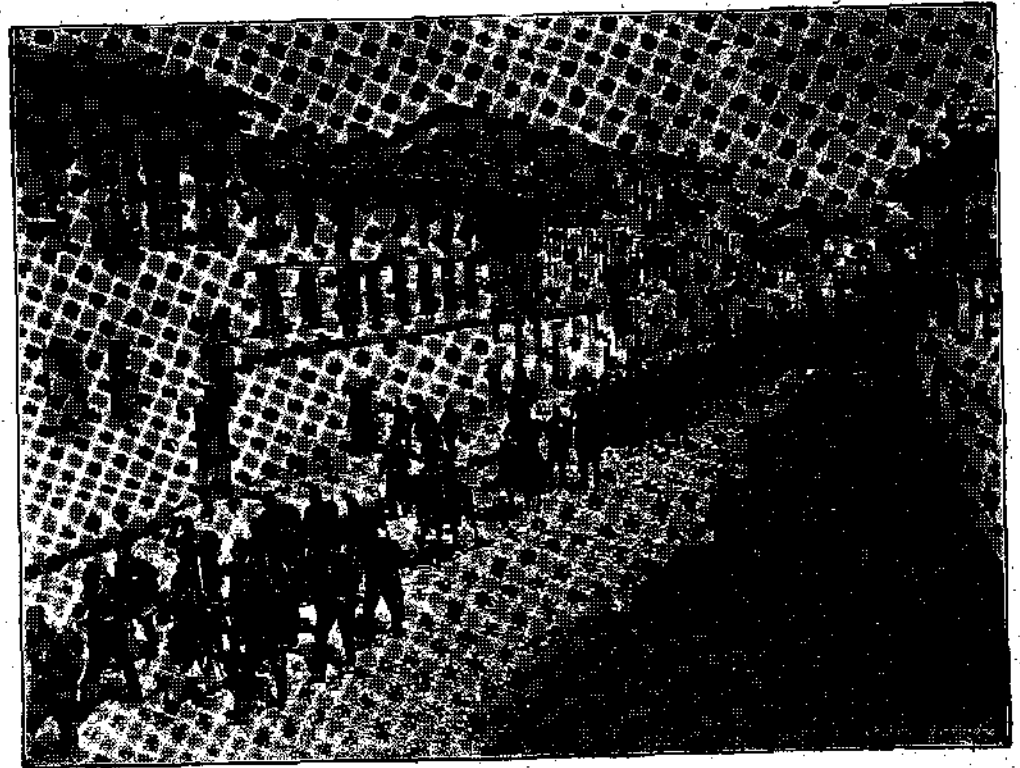
Μὰ δὲν ἀπ' τὸ Παλάτι θὰ γλιστρήσω
στὸ δάσος, καὶ στὰ διάφανα νερά
τῆς λίμνης, τὴ θωριά σου θ' ἀντικρύσω
Μέσ' τὴ δική μου τραγικὴ θωριά,

ὦ! πές μου, πῶς νὰ μὴν ἐπιθυμῶ,
Ἀφοῦ τόσο σὲ νοιώθω γι' ἀδερφή
Μέσα στὴ λουλούδενιά σου μορφῇ
Γιὰ πάντα τὴ μορφῇ μου νὰ σφραγίσω;

Δὲ μοῦ ταιριάζει, πές, γλυκειὰ Ὅφηλια,
Ἀπόψε, τραγουδώντας θλιβερά,
Καὶ τὴ δική μου ψυχικὴ μαγία
Νὰ σβύσω στὰ παλάτια τὰ ὑγρὰ
Καὶ νὰ γευτῶ μὲ σὲ τὴν ἡσυχία;

ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΣΑ

* Ἐργάριε δὲν ἡ ποιήτρια ἐκαίξε τὸν ρόλον τῆς Ὅφηλιᾶς εἰς τὸν «Ἀμλετ».

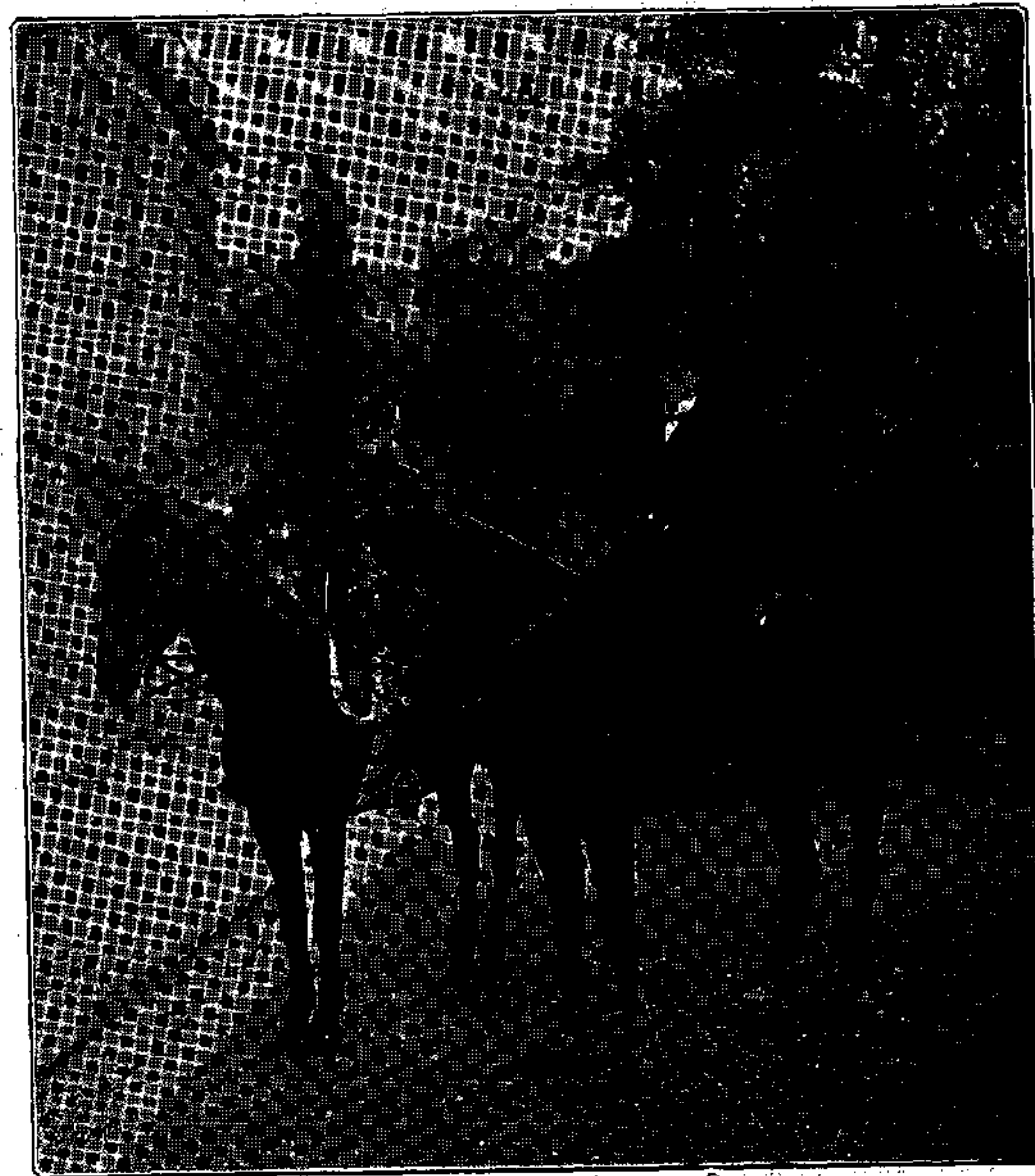

Τὰ Ἰωάννινα κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς ἀλώσεως. Τουρκικὸς στρατὸς εἰς τὸν κεντρικὸν δρόμον τῆς πόλεως.
Φωτογρ. Ἄλκ. Μ. Λ.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

Ο κύριος Γρηγόρης, σκυμμένος επάνω από ένα μεγάλο τόμο Ιστορίας των νεωτέρων χρόνων, έλάμβανε μερικάς σημειώσεις σχετικά με τον βασιλέα Έρρίκον τον Η' της Αγγλίας, δτε το μάτι του με περιεργον έβλεπεν προσηλωμένη εις μίαν γραμμην της σελίδος ή όποία ήρχιζε με το όνομα της Άννας Βόλεν. Το απόγευμα της ίδιας έσπέρας, ή σπιτονοικοκυρά του, ή κυρία Άμαλία ή Μαρένταινα, την ώρα που έπήγαινε να του δώσει, όπως πάντα, τον καφέ με το γλυκό και να ξεχαστή λιγάκι μέσα στο δωμάτιό του, είχεν ανοίξει κουβέντα για την Άννα, την κόρη της Κρούτσαινας, που το δώμα της άκουμβή επάνω εις το δώμα της. Αυτή, είχε πληροφορηθή όσα διέδιδον οι γειτόνισσες του άλλου δρόμου εις βάρος του κύριου Γρηγόρη, και έστενωχωρήθη, διότι ένα τέτοιο τρελλοκόριτσο, κατώρθωσε να προσελκύση τον κύριον Γρηγόρη, που εκείνη ενόμιζεν ότι από τα βιβλία του, το άγαλματάκι της Αφροδίτης και μια γάτα που έρουθύνιζε ξαπλωμένη διαρκώς σε μια γωνιά του καναπέ, τίποτε άλλο δεν τον ενδιέφερε. Έπειτα πρέπει να όμολογηθή ότι ή κυρία Άμαλία, δεν περιώριζε την αισθηματιωήν άκτινα του νοικάρη της εις τόσον μικράν καμπύλην, από ιδιωτικής φύσεως ύπολογισμούς. Όσον όμως να είναι, έπλάσθη και αυτή γυναίκα, ήτανε παρθένος μάλιστα, όπως συνήθιζε να λέγη, βάζοντας τον δείκτην του άριστερου χειρός εις τα χείλη με άθώων έκφρασιν κόρης πρωτόβγαλτης. Την νύκτα εκείνην έκοιμήθηκε πολύ άσχημα. Εις τον ύπνο της, ή κυρία Άμαλία, είδεν ότι έπεριπατούσεν εις ένα κάμπο σπαρμένο με κόκκινα λουλούδια, και το πρωί που έπήρε τον δνειροκριτή, κρυμμένον σε ένα συρτάρι για να μη τον άρπάξη καμιά φορά το μάτι του κύριου Γρηγόρη και χάση έτσι την ύπόληψιν που είχε γι' αυτήν, είδεν ότι τα κόκκινα λουλούδια σημαίνουν το γρήγορο, και μόνη της εξήγησεν ότι το συνοικέσιον του κύριου Γρηγόρη με την Άννα είναι για ζήτημα άλλων μόνον ήμερών. Εκείνο το πρωί, όλο και έπερνε βόλτες έξω από την πόρτα του δωματίου, όπου ο κύριος Γρηγόρης έτοιμαζότανε δια να βγή, βουρτσίζοντας τα ρούχα του, και ή επιθυμία της ήτανε να του κινή αιφνηδισμό, να τον πιάση έτσι χωρίς εκείνος να αναμένη την επίθεσιν της, ώστε να προδοθή και να τα όμολογήση όλα. Όταν όμως τον ήκουσε να ξεροβήχη, πράγμα το όποιον ήτο γνώρισμα άσφαλές ότι ο κύριος Γρηγόρης διηρμήνεται προς το πούμουλο της πόρτας,

ή κυρία Άμαλία, αισθάνθηκε τας δυνάμεις της να την εγκαταλείπουν, τα μάτια της να θολώνουν, τα αυτιά της να σφυρίζουν, και μόλις και μετά βίας κατώρθωσε να τρέξη στο δωμάτιό της όπου έρρίχτηκε σε μια πολυθρόνα, μη γνωρίζοντας και αυτή, αν ή ταραχή την όποιαν ένιωθε μέσα της για πρώτη φορά στη ζωή της, είναι ο έρωσ, που με τόσον πάθος κάθε νύκτα τραγουδούν οι λιμοκοντόροι άργοπηγαίνοντας στους δρόμους, όπου άγρυπνούν οι άγαπητικές πίσω από τις μισοανοιγμένες πόρτες. Ίσαμε όμως να έλθη το μεσημέρι, ή κυρία Άμαλία κατώρθωσε να συνεφέρη, και έτσι με τρόπο, το απόγευμα, άνοιξε την κουβέντα για την Άννα, και με μεγάλη της έκπληξι είδε τον κύριον Γρηγόρη να κινή ότι δεν ξέρει πως το σπίτι της Κρούτσαινας ήτανε κολλητό με το δικό της. Άνθρωπος φιλήσυχος και άποστρεφόμενος το κουρκουσουριό, άπέφυγε να βγάλη τοιμουδιά, αυτό όμως ή κυρία Άμαλία το εξήγησε διαφορετικά και χωρίς να του πη ότι τα ξέρει όλα, άπεράσισε, να ανακαλύψη αν πράγματι τον κύριον Γρηγόρη τον έπόνανε το δοντάκι του για κείνο το παλιοκόριτσο. Ίσαμε το βράδυ ο κύριος Γρηγόρης δεν είχε δώσει καμιά προσοχή στα λόγια της σπιτονοικοκυράς του, και να τώρα εξαφνα, που το όνομα της έρωμένης ενός βασιλέως, του φέρνει εμπρός του την κόρη που εύρισκται εις άλλων μέτρων απόστασιν από το δωμάτιόν του. Βέβαια, ή σκέψις του δεν έπήγαινε προς αυτήν από κανένα αίσθημα έρωτικής ή οιασδήποτε άλλης συμπαιδείας, διότι ο κύριος Γρηγόρης, δια λόγους που αυτός γνωρίζει άρκιόσθηκε να μη προσέξη ποτέ σε θηλυκό, έστω και αν αυτό είχε την καρδιά της Πηνελόπης της Ίθάκης και την ευμορφιά της Ελένης της Σπάρτης. Πνεύμα αναλυτικό όπως ήτανε, εύρισκε εύχαρίστησι να ανακαλύπη μυστηριώδεις νόμους ύπάρχοντας μεταξύ των μάλλον άρηρημένων χαρακτηριστικών ενός όντος, και δεν είναι πολυς καιρός που είχε ένθουσιασθεί αναγινώσκοντας ένα πολύ πρωτότυπον σύγγραμμα Ρώσου σοφού, περί της μυστηριώδους έπιρροής που εξασκοούν τα βαπτιστικά όνόματα επί των ανθρώπων. Ο συγγραφέας εκείνος, αναχωρούσεν από το ενδιαφέρον που δείχνει ή Άγία Γραφή δια το όνομα το όποιον έπρεπε να λάβη ο Σωτήρ του κόσμου, και κατόπιν παρατηρήσεων τας όποιās είχε κάμει ο ίδιος, έβεβαίωνε, ότι εις το λεξικόν των κυρίων όνομάτων ύπάρχουν όνόματα φέροντα εις τους

ΑΙ Α. Β. Υ. Ο ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΙ Η ΠΡΙΓΗΝΗΣΣΑ ΕΛΕΝΗ Φωτογρ. Μπέγγινης

κατόχους των ευτυχίαν ή δυστυχίαν, καθιστώντα αυτούς συμπαιθείς ή άποκρουστικούς, όνόματα με άλλους λόγους επιδρώντα κατά τον ένα ή τον άλλον τρόπον επί της ζωής εκείνων, τους όποιους έχουν μαρκάρι, καθώς μία έπιγραφή καταστήματος πληροφορεί τους διαβάτας περί των ειδών τα όποια περιέχονται εκεί μέσα. Η άλήθεια είναι ότι ο κύριος Γρηγόρης, εις μερικάς μόνον περιπτώσεις, και αυτάς πολύ άλλίγας, από

όσα έλεγεν ο Ρώσος σοφός, είδεν πλάτν, διότι όπως λέγει και ο Σαίξπηρ, του όποιον τα δράματα τα έχει χροσόδετα εις το πλέον εμφανές μέρος του γραφείου του, ένα όνομα δεν έχει καμιάν άπολύτως σημασίαν, διότι αν το τριαντάφυλλο το όνόμαζαν σκόρδο και το σκόρδο τριαντάφυλλο, ή λέξις τριαντάφυλλο, που σήμερα διεγείρει όλα τα ποιητικά συναίσθηματα, προφερομένη μόνον, θα έπρωκαλούσε μορφομαίον

ὁ στρατὸς κάτω στ' ἀμπέλια, στὸ ποτάμι, στὴ γέφυρα, στὰ ὑψώματα, παρουσιάζει ὄπλα.

Ἦρθε ἡ νύχτα καὶ ἡ βροχὴ πλημμύρισε τοὺς καταυλισμοὺς καὶ τὸ ποτάμι ποὺ χωρίζει σὲ δύο τὴν Ἐλασσόνα.

Γύρω στὴ γωνιά τῆς γρηά-Γιαννιάς ἀχνίζουν τὰ λερωμένα μας ρούχα καὶ ἡ πουλάδα σβύνει τὰ κάρβουνα μὲ τὸ ξύγκι τῆς ποὺ στάζει σὰν βροχὴ. Τὰ πουρνάρια τρίζουν, λυάνουν ἀπὸ τὶς πύρινες γλώσσες καὶ κάπου-κάπου πετάνε σίδες.

Ἡ γρηά-Γιαννιά, σὰν κοπελοῦδα δεκαεφτά χρονῶν, μᾶς ἐτοιμάζει τὸ ζεστὸ ζουμί μὲ τὴν πίκουλη. Τὰ πόδια ποὺ φέρνουν τὰ ὀγδοῆντα χρόνια δὲν τρέμουν, τὰ χέρια ποὺ ζάρωσαν πλάθουν ἀκοπα τὴν μπουγάτσα μὲ τὸ μέλι. Βουτάει τὸ ἀδράχι στὸ αὐγὸ καὶ κεντάει τὸ σταυρὸ στὴν πασχαλινὴ σιμιγδαλωτὴ μπουγάτσα.

Ὅταν ἡ γάστρα τὴν ροδοκοκκίνησε, ἔστρωσε τὸ σοφρά. Μαζευτήκαμε γύρω του νὰ φάμε ὅ,τι ἡ καλὴ γερόντισσα ἐτοίμασε. Ὁ δεκανέας ἔκαμε τὸν σταυρὸ του καὶ ἕνας δάσκαλος φαντάρος εἶπε τὸ «Πάτερ ἡμῶν...».

Ἡ γρηά-Γιαννιά πῆγε στὸ εἰκόνημα καὶ μᾶς ἔφερε δίκωπο μαχαίρι μὲ τὸ χεῖρ ἀσημένιο. Ἀσφραφέ, καὶ στὴ μέση ἀπὸ τὶς δύο μεριεὶς εἶχε σταυροὺς σκαλισμένους. Μ' αὐτὸ πῆρε καὶ ἔκοψε τὴν πασχαλινὴ μπουγάτσα, τὴν ροδοκοκκίνη ἀπ' τὴ φωτιά καὶ κίτρινη ἀπ' τὸ πολὺ αὐγὸ.

«Εἶναι τὸ μαχαίρι τοῦ σχωρεμένου Γιάννη, ἄφρα τὰ κόκκαλά του — εἶπε. — Κάτω ἀπὸ τὸ κόνισμα εἶναι τ' ἄρματα του. Στὸν Τούρναβο καὶ στὰ Φέροελα τὸν ξέρουν. — Ὁ καπετάν Γιάννης μὲ τὴ φέρμελη καὶ τὸ χρυσὸ σελάχι. — Κρατάει ἀπὸ κλέφτες μάννα καὶ πατέρα. Ἀπὸ τὸ σόι τοὺς ὀχτὼ θεριά πεθάνανε στὴ φυλακὴ γιατί ἐπιάστηκαν ὀλοφάνερα σὲ δουλειεὶς τοῦ καπετάν Γιουρούκου. Στὰ Μπιώλια ξάπλωσαν τὸν ἀδερφό του προπέρου. Ἀνεβκατέβαιν' ὁ καλὸς μου τὰ διάσελα μὲ τὸ χιόνι καὶ ἔμαζενε παλληκάρια γιὰ τὸ καλοκαίρι. Ὁ μπέης μᾶς πῆρε τᾶλογα καὶ τὶς πολλὲς γελᾶδες, πάτησε τὰ χωράφια καὶ ξερίζωσε τ' ἀμπέλια. Ὁ Κίτσος, τὸ μονάκριβο παιδί μας, σκοτώθηκε

μιά νύχτα ποὺ περνοῦσε ἀπὸ τὰ σύνορα φορτωμένα τᾶλογα παρούτια. Ὁ καλὸς μου βαρέθηκε στὸ πόδι πολεμῶντας ἕνα ταμπούρι ἀνήμερα τοῦ Ἀϊ-Λιά. Τὸν πῆραν τὰ παλληκάρια του σὲ μιὰ σπηλιὰ στὸν Ἐλυμπο. Σκουλίβασε τὸ πόδι καὶ ἔμεινε πετοὶ καὶ κόκκαλο τ' ἀνήμερο λιοντάρι. Ἐπῆγα καὶ τὸν εἶδα τ' Ἀϊ-Φίλιππα. Τὸ λαμπερὸ του μάτι εἶχε σβύσει, κάτω ἀπὸ τὰ δαδιά του φρύδια ἀντίκρισα δύο γούβες. Τὰ ψαρι μουστάκι ἀστριφτό καὶ ἀχτένιστο, τὰ πικνά του γένεια ἀκοπα, ἡ φουστανέλλα ἀσπρη σὰν τὸ πρόσωπό του, τὸ ντουφεκι δὲν τοῦ τὴν εἶχε λερωμένη, τὰ τσαρούχια γερά, γιομάτα πρόκες ἀπὸ κάτω, τὸ σελάχι ριγμένο σὲ μιὰν ἄκρη καὶ τ' ἄρματα του, ἄλλα στὸ προσκέφαλο καὶ ἄλλα στὸ πλευρό.

«Τὸν πότισα μὲ ζεστὸ πετμέζι, ἔφαγε μέλι πιασμένο στὴ Λάρισα, γάλα ἀπὸ τὴ στάνη τοῦ καπετάν Θανάση, τοῦ λαγοῦ τοῦ ἔφερα καρδιά καὶ τῆς κέρδικας φτερούγα, ὁ χάρος δὲ ντιργήθηκε καὶ τὸν πῆρε μιὰ νύχτα, ποὺ τὰ βουνὰ σκεπάστηκαν ἀπὸ τὸ χιόνι. Κοντὰ στὴ βρύση ποὺ κελαιδάει ὁ πετροκότσιφας εἶνε θαμένος. Τὰ παλληκάρια του τὴν ἄλλη μέρα κατέβηκαν στὴ χώρα καὶ ἔσφαξαν τὸν πασσά μὲ τᾶρματα τοῦ καπετάνιου. Νά τα ἐδῶ κρυμένα. Ὁ γκράς, τὸ ἐξάσφαιρο μπιστόλι, τὸ φαρμακερὸ μαχαίρι, τὸ γιαταγάνι μὲ τὴ ζουγραφιά μου καὶ τὸ ἀσπρογάλαζο κρεμαστάρι, ἡ δίκωπη μπιστόλα μὲ τὰ χοντρά τὰ βόλια, τὸ κλέφτικο φανάρι ποὺ πῆρε τοῦ γιούσμπαση ὅταν τοῦκαμε τὸ μπλόκο στὶς Λυγαριεὶς, τὰ τσαρούχια μὲ τοὺς κεντητοὺς ἀητούς, ὁ σταυρὸς ποὺ τοῦδωσεν ὁ Δεσπότης σὰν ἔσωσε ἑπτὰ χωριά ἀπὸ τῶν ἀπιστῶν τὸ κέφι.

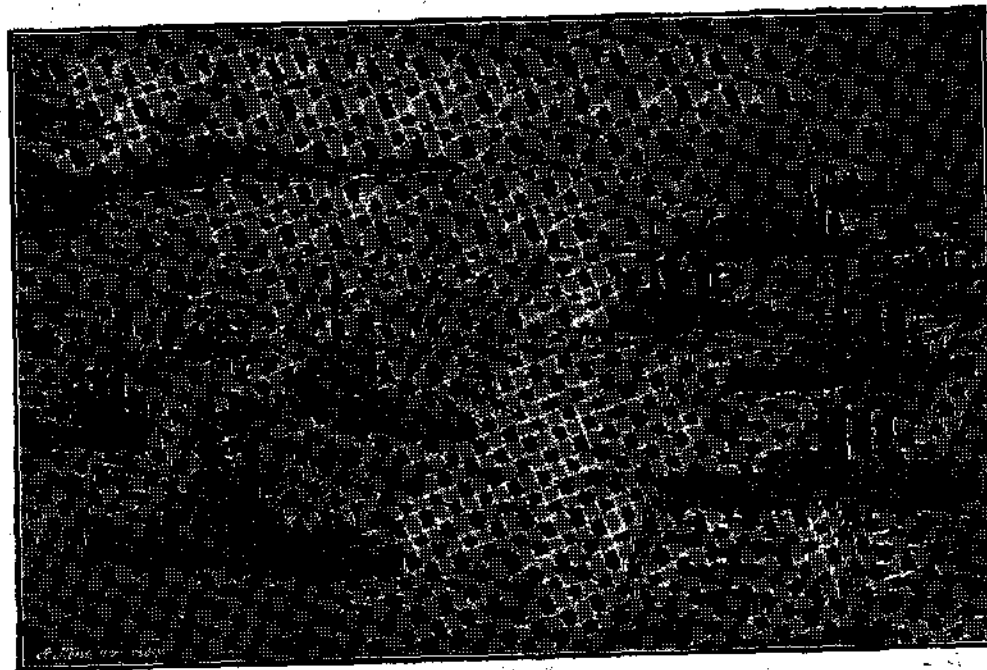
«Σήμερα ξεσκεπάζονται τ' ἅγια λείψανά του, ἦρθε καιρὸς νὰ βγοῦν στὸ φῶς, νὰ τὰ φορέσ' ἡ Καπετάνισσα».

Μὲ μᾶς σηκώθηκαν οἱ συντρόφοί μου, πῆραμε τὰ μάνλιχερ, ἐχώσαμε μιὰ δεσμιδα φυσίγια στὴ θάλαμη καὶ ἐπεταχτήκαμε στὴν αὐλή.

Πέντε μπαταριεὶς ἀκούστηκαν καὶ σὲ λίγο τραγουδία.

Ἐπρόσταξ' ἡ Καπετάνισσα.

Μ. Α. ΡΟΔΑΣ

Λαϊκὴ τέχνη: Ἡ πενταλεθρία τῆς τουρκικῆς ἀρμάδας — Ἐκδότης Εἰδ. Ἀθῶνασιᾶδος

Λαϊκὴ τέχνη: Ἡ παράδοσις τῶν Ἰωαννίνων — Ἐκδότης Εἰδ. Ἀθῶνασιᾶδος

να πέση ο δολεροδός πού γι' άλλους σκάφτει!
Κ' ἔρχεται, ἔμε νά πάρη ὁ Δημοχάρης!
ἔμένα! ἔμένα!

ΡΟΔΟΠΗ, πικρά χαμογελώντας.
"ὦ! φοβερή κατάρρα:

νά βασιλέψη ὁ δούλος νά χορτάση
ψωμί ὁ τρελός κ' ἡ δούλα τὴν γαρά της
νά βροίση καὶ νά διώξη! "ὦ, εἴταν γραφτό μου
κι αὐτὸ νάκούσω;

ΚΡΙΝΩ, Νά τὰκούσης μόνο;
Σὲ λίγο θά τὸ ἴδῃς!

ΡΟΔΟΠΗ, λυσσώντας.
Σὲ πνίγω, σκύλλα!

ΚΡΙΝΩ, τραβιέται πίσω καὶ στυλάνεται ἀτάραχη.
"ὦ! εἶν' ἡ καρδιά σου κλεισμένη στὸ σπλάγχθος,
κι ἄς μοῦ ἔδειχνες ἀγάπη! Εἴτανε μῖσος!
Μὰ ἐγὼ δὲ σὲ μισῶ: δὲ θέλω μόνο
στὰ μάτια νά σὲ βλέπω. — Φύγε πέρα!

ΡΟΔΟΠΗ. Τ' εἶπες;... Τὰ δόντια σου κρεμῶ στε-
στὰ μαλλιά σου!

Καὶ κάνει νά χυμῆξη.

ΚΡΙΝΩ. "Ἄν τολμᾷς, ἔλα, ἀγγιξέ με!
Μὰ δὲ μὲ βλέπεις; Δὲν εἶμαι ἡ Κρινῶ σου,
ἡ ἀπραγὴ κόρη, ἡ πρωτινὴ σου κούκλα!
Εἶμαι ἡ Κρινῶ, τοῦ ρήγα τὸ στεφάνι!
Τοῦ βασιλιά ἡ γυναῖκα εἶμαι! Τὸ χέρι
νά ὑψώσω μόνο, σ' ἔστειλα στὸ δῆμιο!

ΡΟΔΟΠΗ. Σὺ! ἔμένα;

ΚΡΙΝΩ. Ναί! τῆς βασιλείας τὴ βούλλα
μουδάκε, ἔμένα, ὁ ρήγας ἀρρεβόνα!

ΡΟΔΟΠΗ. Δῶσ' μου τη! φέρ' την ἐδῶ! Εἶναι
[δική μου!]

ΚΡΙΝΩ. Τόλμησε νά τὴν πάρης!

ΡΟΔΟΠΗ. Νά τολμήσω;

Χύνεται καὶ τὴν ἀρπάζει ἀπὸ τὸ λαμό.

Νά το! Μὲ βλέπεις; Κρατῶ τὴ ζωὴ σου
στὰ χέρια μου!

ΚΡΙΝΩ, μὲ πνιγμένη φωνή.
"Ἀφσέ με! Σὲ φοβοῦμαι!

ΡΟΔΟΠΗ. Φέρ' την ἐδῶ!

ΚΡΙΝΩ. Ποτέ!

ΡΟΔΟΠΗ. Θά μοῦ τὴ δώσης!

ΚΡΙΝΩ. "Ὀχι!

ΡΟΔΟΠΗ. Ποῦ εἶναι;

ΚΡΙΝΩ. "Ἀφσέ με! Μὲ σκοτώνεις!..

ΡΟΔΟΠΗ. Ποῦ εἶναι κρυμμένη;... Μίλησε! — ἢ
[σοῦ πνίγω

στὰ στήθια σου τὰ λάγνα τὸ κρυφὸ σου!]

Καὶ ἀπὸ τὸ τράνταγμα πού κάνει τῆς Κρινῶς, ξελό-
νονται τὰ δικά της τὰ μαλλιά. Σηκώνει ἓνα χέρι νά τὰ
σηρῆξη, καὶ ἀρπάζει τὴν ἀστραφτερὴν περόνη.

ΚΡΙΝΩ. Κάλλιο ἄς πεθάνω!

ΡΟΔΟΠΗ. Ναί, πέθανε κάλλιο,
πρὶν νά μοῦ βάλῃς στὸ λαμό τὴ φτέρνα!

Καὶ τῆς καρφώνει τὴν περόνη στὸ μέρος τῆς καρδιάς.

Πέθανε, πόρνη! ἀχάριστη!

ΚΡΙΝΩ, σβόνοντας, μὲ τὰ δύο τῆς χέρια ριγμένα γύρω
στὸ λαμό τῆς Ροδόπης.

"Ἀχ! πεθαίνω...

Ποιὸς τὸλεγε... κυρά μου... ἀπ' τὸ γλυκὸ σου
χέρι... χέρι πού μ' ἔδρεψε... νά σβῆσω...

Καὶ ξεψυχάει, πάντα κρεμασμένη στὸ λαμό τῆς ἄλλης.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ο ΠΟΡΙΩΤΗΣ

ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΣΚΙΤΣΑ—ΔΕΞΑΜΕΝΗ

Υπῆρξε μία ἐποχὴ καὶ ἀρκετὰ ἐκτεταμένη
μάλιστα, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἔλη ἡ Ἀθήνα, ἡ
σκεπτομένη, ἡ καλλιτεχνουσα, ἡ κάμνουσα μίαν
οιανδήποτε φιλολογίαν, ἡ γράφουσα στίχους, ἡ
ὑπογράφουσα εἰς τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰ περιο-
δικὰ, ἡ συζητοῦσα διὰ τὴν τέχνην, ἡ μεταφρά-
ζουσα τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὴν Δύσιν, ἡ γνωστὴ
καὶ ἡ ἐλπίζουσα ὅτι θὰ γίνῃ γνωστὴ εἰς τὸ κοι-
νόν, δὲν ἦτο ἄλλο παρὰ ἡ πλατεία καὶ τὸ καφ-
φενεῖον τῆς Δεξαμενῆς.

Ὁ ἄνθρωπος πού θὰ ἐπιχειρήσῃ νά γράψῃ
τὴν τελευταίαν ἱστορίαν τῶν Ἑλληνικῶν γραμ-
μάτων, δὲν χρειάζεται παρὰ νά ἀναδιψῆσῃ τὰς
σελίδας τῆς ζωῆς, αὐτῆς, ἡ ὁποία ἀνέθηκε πρὸς
τὸν χαριτωμένον αὐτὸν ἀνήφορον, ἡ ὁποία ἤπαι

ἐκεῖ τοὺς καφφέδες τῆς, ἡ ὁποία ἀνεβοκατέβη-
κεν τὰ γραφικὰ αὐτὰ μονοπάτια. Περισσότερο
ἀπὸ τὴν σκόνην τῶν βιβλίων ἔχουν πολλὰ πράγ-
ματα νά τοῦ ἱστορήσουν καὶ νά τοῦ διηγηθοῦν
ἡ παλιὰς αὐτῆς σελίδες τοῦ καφφενεῖου, τοῦ
ὁποίου ἡ δόξα εἶνε ὅπως ἓνα ὠραιογραμμένον
καὶ συμπαθητικὸν κεφάλαιον κλεμμένον ἀπὸ
τὰς διηγήσεις τοῦ Μυρζέ. Οἱ ἴδιοι τύποι, τὰ
αὐτὰ πρόσωπα, ἡ ἴδιες χαρούμενες λύπες, ἡ
ἴδιες μελαγχολικὰς χαρὰς, αἱ αὐταὶ ἀεροπλοῖαι
πρὸς τὴν Δόξαν, αἱ αὐταὶ ὄρμα, τὰ ἴδια σχε-
διάσματα, τσέπες ἐπίσης παλιῶν παλαιῶν γεμά-
τες ἀπὸ χειρόγραφα, ἀργαὶ νυχτερινὰ συνεδριά-
σεις γύρω ἀπὸ τὸ μάρμαρον ὅπου ἐρουφιῶταν
μαζί μὲ τὸν ἀχνίζοντα καφέ καὶ ἡ φιλοσοφία

Η ΔΕΞΑΜΕΝΗ

Φωτογρ. Ρωμαϊδῆ Τσάτες

καὶ ἡ φιλολογία καὶ ἡ ποίησις καὶ ἡ γλωσσολογία
καὶ ἡ κοινωνιολογία καὶ ἡ πολιτικὴ καὶ τὸ θέα-
τρον καὶ τὸ φιλολογικὸν κουτσομπόλι καὶ ὁ φιλο-
λογικὸς καυγᾶς. Ἐκεῖ ὁ ἀρχηγὸς ὁ ὁποῖος ἐκα-
νόνιζε τὴν συζήτησιν καὶ ὁ νεώτερος ὁ ὁποῖος
συνέβαινε νά ἔχη πάντοτε σοβαρὰς ἀντιρρήσεις
καὶ ὁ βέβηλος — ἐντροπαλὸς ξενομερίτης ἡ Πε-
λοποννήσιος ἡ Στερεολαδίτης φοιτητῆς, ὁ ὁποῖος
προσπαθοῦσε νά χωθῇ καὶ νά ζεσταθῇ μέσα εἰς
τὴν φωλιάν αὐτὴν διὰ νά ἐκκολαφθῇ λόγιως,
ἀκούων μὲ πολλὴν εὐλάβειαν τὰς συζητήσεις,
συγκατανεύων πάντοτε μὲ τὸ κεφάλι, φέρων
πάντοτε εἰς τὸ θυλάκιον κάποιον δυστυχῆ ποιη-
τὴν ἀγορασθέντα εἰς τὸ παλαιοπωλεῖον καὶ
ἀκόμη πῦρ βαθεῖα εἰς τὸ αὐτὸ θυλάκιον μερι-
κοὺς ἰδικούς του στίχους, τοὺς ὁποίους ὅμως δὲν
ἔτολμοσε — ὁ δόλιος — νά παρουσιάσῃ ἀκόμη.

***

Δὲν συμβαίνει νά θυμᾶμαι τὸν θαυμαστὸν ἄν-
θρωπον εἰς τὸν ὁποῖον ὀφείλεται ἡ ἔμπνευσις

τοῦ ἰδίου αὐτοῦ μυθιστορήματος, μοναδικῶς
διὰ τὰ φιλολογικὰ χρονικά μας. Τοῦ μυθιστο-
ρήματος τὸ ὅποιον ἐγράφη εἰς τὰ τραπέζια τῆς
Δεξαμενῆς κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα, σὲ ἓνα μεγάλο
διάστημα χρόνων καὶ προσπαθειῶν γεμάτων
ἀπὸ τὴν εὐγενικώτερη ποίησι. Ἴσως νά μὴν
υπάρχῃ κανεὶς, ἴσως ἡ ἀνακάλυψις αὐτοῦ τοῦ
καταφυγίου νά ὀφείλεται εἰς ὄλους καὶ εἰς κα-
νένα, ἴσως κάποιος ἀπὸ τοὺς μυστικούς ἐκείνους
νόμους τῆς ἐλκυστικότητος νά περιεμάζεψε μίαν
δλόκληρον ἐποχὴν ἐκεῖ πάνω. Ὅπωςδήποτε
παραμένει ψυχολογικὸν γεγονός ὅτι εἰς ἔλην
αὐτὴν τὴν ἐποχὴν, γιὰ ἔλη τὴν Ἑλλάδα ἡ Δε-
ξαμενὴ καθωρίσθη ὅπως τὸ πρῶτον καὶ τὸ
καλύτερον λιμάνι τῆς ἐπιθυμούσης νεότητος.

Ἀπὸ τὴν Ἐπαρχία καὶ τὸ Ἐξωτερικὸν ὄλοι
οἱ ἄνθρωποι πού ἐδιάβαζαν, ἢ ἔγραφαν, ἢ ἀνυπο-
μονοῦσαν νά γράψουν, ἤρχοντο σταλτοὶ καὶ ἀνερ-
ριχῶντο μὲ πασαπόρτι στὴ Δεξαμενὴ, ἔμπαιναν
ἄγνωστοι ἀλλὰ προωρισμένοι εἰς τὸ φτωχικὸν
αὐτὸ καφφενεδάκι, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐπειτα πιά

δὲν ἠμποροῦσαν νὰ ξεκολλήσουν. Κολλητικὸ, λές πῶς εἶχαν, οἱ σκαρμένες ἐκείνες καρέκλες καὶ δὲν τοὺς ἀφῆναν νὰ φύγουν. Δυνατὸν νὰ καθόσαστε εἰς τὰ Πετράλωνα ἢ εἰς τὸ Μεταξουργεῖο, ἢ στοὺς Ἄγας τῆς βρύσης, εἰς τὸν ἄντρον τὸν βραδάκι ἐπρεπε νὰ ἀνεβῆτε καὶ νὰ δώσετε παρῶν εἰς τὸ προσκλητήριον. Καὶ σεισμὸς καὶ λοιμὸς καὶ κατακλιτικὸς καὶ θανατικὸς ἐάν ἐπιφτε στὴν πόλιν κατὰ κατὰ κλιτικὸς ἐάν ἐπιφτε, εἰς τὸ βάθος τοῦ καρφενεῖου θὰ ἀνεκαλύπτετο κάποιος ἀπὸ τὴν παρέα, ἕνα ζευγὸς ματιῶν πότε πότε γυαλόφρακτων τὰ ὅποια ἐδιάβαζαν ἕνα βιβλίον, ἕνα κεφάλι μὲ μεγάλα συνήθως μαλλιά σκυμένο σὲ μιὰ ἐφημερίδα, δύο χεῖρες τὰ ὅποια ὑπετονθόρυζον βαθεῖα κάποιον τετραστίχον, ἕνα στῆθος γυρμένο ἕως τὸ μάρμαρο, μιὰ πέννα ἀπὸ ἄρα πολλὴ ἀγωνιζομένη σὲ κάποιον χειρόγραφο. ἠμποροῦσαν νὰ εἶνε καὶ περιδασότεροι, ἀλλὰ ὁ ἕνας δὲν ἔλειπε ποτὲ, ἦτον ὁ βαρδιατόρος. Ἀπλούστατα κάτι εἶχε νὰ εἰπῆ, κάτι εἶχε νὰ ἀκούσῃ, κάτι εἶχε νὰ διαβάσῃ ἐπρεπε νὰ συναπαντηθῆ μὲ τοὺς βλάμηδες. — «Μήπως πέρασεν ὁ Γιώργος ἀπὸ τὸ δῶ;» — Γιώργος, Γιάννης, Κώστας ἦσαν ὀνόματα, συνθήματα πλέον, τὰ ἐπίθετα ἦσαν περιττά, ἐγνωρίζοντο. Ἄλλοι ἀκόμη καὶ μὲ τὸν καφετζῆ καὶ μὲ τὰ γκαρσόνια καὶ μὲ τὸν λοῦστρον τὸσον οἰκογενειακά. Διάκρισις καὶ αὐστηρότης καὶ σῆμα καὶ τύπος ἄλλος κανένας δὲν ὑπῆρχεν, ἠμποροῦσε καὶ τὸ γκαρσόνι νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν συζήτησιν μὲ ὅλο τὸ θάρρος. — «Γιὰ τὸ Γιώργο ρώτησες;» — «Ναὶ μὴ τὸν εἶδες;» — «Δὲν πέρασε, μὰ δπου καὶ νᾶναι...» Ἦτον τὸ σίγουρος πῶς θὰ περνοῦσε ἀφοῦ δὲν πέρασε ὅλη τὴν ἡμέραν.

***

Γυρίζομε πρὸς τὰ ὀπίσω ἀρκετὰ χρόνια. Τότε ἡ Δεξαμενὴ δὲν εἰμοιάζε καθόλου σχεδὸν μ' αὐτὴν ποὺ βλέπετε τώρα. Πιὸ ἐξοχικὴ, πιὸ χωριάτικη, πιὸ προαστιακὴ, μὲ ἕνος ἰδικὸ τῆς, ἀσυσχέτιστος πρὸς τὴν πόλιν καὶ τὸν ρυθμὸν τῆς. Εἶδος χωριστοῦ συνοικισμοῦ, εἶδος χωριοῦ σκαρφαλωμένου εἰς τὴν ἀπερίγραπτον ἐκείνην ὑπὸ ἄρσαν τοῦ ἐρασμιωτέρου Ἀττικοῦ ὑψώματος καὶ δυσανασχετοῦτος νὰ συνενωθῆ μὲ τὴν πολιτείαν. Στὸ καρφενεῖον τὸ ὅποιον ἐξευχθη ἀργότερα εἰς ξενοδοχεῖον, ἐγένοντο αἱ πρῶται μεγάλα καὶ ἀληθινὰ καὶ ἀπρομελέτητοι συνήθως φιλολογικαὶ συνεδριάσεις. Οἱ ἐκλεκτοὶ ἦσαν ὀλίγοι ἀλλὰ ἀγαπημένοι. Χαλεποὶ ἐκείνοι οἱ καιροὶ διὰ τὴν καλὴν αὐτὴν συντροφίαν. Ἄλλοί μαν! Ἐγραφαὶ ἔβλεπον σχεδὸν στίχους, ἔγραφα ἔβλεπον διηγήματα, προηλεῖφοντο ἔβλεπον σχεδὸν διὰ τὸ θέατρον καὶ τὴν δόξαν, εἶχαν ἔβλεπον τα-

λέντο, εἶχαν ἔβλεπον ὄρατα, ἐμπνεύσεις καὶ ὄρατα, ἰδέας ἀλλὰ δὲν εἶχαν τὸ μεγάλο ἐκεῖνο «κάτι» τῆς αὐταρκειᾶς. Αὐτὸ δὲν σημαίνει. Γεῖα σου γλυκεῖα μπουμπιά, νεότης τῶν μικρῶν ἀπαυτήσεων, χρόνια τῶν ἀδάκρυτων πόθων καὶ τῶν μεγάλων καυμῶν. Τί κι' ἐν ἀπόψει δὲν εἶνε πλούσια στρωμένο τὸ τραπέζι μας ἀφοῦ ὁ καθένας ἔχει πλούσια γεμάτην τὴν ψυχὴν του μὲ δειρά! Κάτι θὰ βρεθῆ ἀλλὰ καὶ ἐν δὲν βρεθῆ θὰ βάλωμεν ἔβλεπον τὰ γέλια καὶ ἔβλεπον δὲν εἶνε τὰ κύπελλα γεμάτα ἀπὸ κρασί θὰ τὰ ὑψώσωμεν πάλιν καὶ θὰ προπίωμεν εἰς ὑγείαν τῆς χαρᾶς μας. Ἡ πρόζα δὲν ἔχει καμίας θέσιν εἰς τὸ τραπέζι μας, δὲν τὴν ἔχομεν καλεσμένην, δὲν μᾶς φθάνει. Μᾶς φθάνουν οἱ στίχοι μας, ἄς μὴν εἶνε καλοί, ἐμεῖς θὰ τοὺς ἀπαγγεῖλωμε δσο μπορούμε γλυκύτερα καὶ θὰ τοὺς χειροκροτήσωμε δσον μπορούμε ζωνρότερα.

Καὶ ἡ παρέα ἔβλεπον ἐπαιρνε νὰ νυχτώνῃ, ἐσχηματιζέτο πλήρης καὶ πάντοτε εὐθυμος. Ἀὐτὰ — ὅπως λέει ὁ λόγος — ἐκαθάριζαν εἰς τὰ τρελλὰ αὐτὰ παιδιὰ, τύχες ἐχάριζαν, περιουσίας ἐδωροῦσαν, σπίντια ἐχάριζαν, σὺν τί νὰ τοὺς ἐκαμναι γιὰ νᾶνε πάντοτε ἔτοι εὐχαριστήματα; Ἡ συζήτησις δὲν ἀργοῦσε ν' ἀνάψῃ σὺν ἴσκα. Τὰ χειρόγραφα δὲν ἀργοῦσαν νὰ πεταχθοῦν σὺν ἀγριοπερίσσειαν τὰ ὅποια ἐδιέβλεπον νὰ θορυβήσωμεν μέσα στὸ καρφενεῖον καὶ νὰ φτεροκοπήσωμεν ἀπὸ εὐχαριστήσιον. Ἄς μὴ πῆγαν σήμερον καλὰ οἱ δουλειᾶς καὶ ἄς μὴν ἔστειλε τίποτε ὁ γέρος ἀπὸ τὴν πατρίδα, ἄς τελειώσῃ ὁ μήνας, ἄς διαμαρτυρηθῆ ἢ σπιτανόκακυρά, ἄς μὴν πρῆπει νὰ φωνάζωμεν τοὺς στίχους μας! Τί θὰ πῆ; Καὶ ἡ παρέα ἐξεσποῦσε σὲ γέλια εὐχαριστήσεως ἀκριδῶς γιατί δὲν ἦτο εὐχαριστήμενη.

Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ἐπέρασε καιρὸς — καιρὸς ὄρατος καὶ πρόσχαρος καὶ καλόγνωμος γιὰ τὴν ἀγάπημένην συντροφίαν.

Ἀργότερα τὰ πράγματα ἤρχισαν νὰ μεταβάλλωνται εἰς τὴν ζωὴν ὅπως μεταβάλλονται καὶ εἰς τὰ μυθιστορήματα.

Ἡ παρέα διελύθη, ἔβλεπον μερικὰ ἀπὸ τὰ μέλη τῆς, τὰ ξαναῤῥηκε κατόπιν, ἔβλεπον πάλιν, διελύθη καὶ πάλιν.

Ἀλλὰ ἡ Δεξαμενὴ δὲν ἔβλεπον τὴν ὀμορφίαν τῆς. Ἐκείνους ποὺ ἐφευγαν ἀντικαθιστοῦσαν ἐκείνοι ποὺ ἤρχοντο, τὸ καρφενεῖον καὶ ἀπὸ τότε ποὺ μετετέθη ἐξηκολούθησε νὰ εἶνε κέντρον ἀγαπητόν. Τὸ καλοκαίρι εἰσορροῦσαν ἕως ἐκεῖ ὁ θόρυθος τῆς πολιτείας, οἱ πιστοὶ τὸν ἄκουαν μὲ ἀπελπισίαν, ἐπαιρναν τὰ χειρόγραφα τοὺς, ἐφευγαν, ἐχάνοντο, ἀλλὰ μὲ τὰ πρωτοδρόχια ξαναγύριζαν πάλιν σὺν τὰ χειμωνικὰ πουλιά.

Ἐκεῖ στοιχεῖο παντοτεινὸ ὁ μουσικοσυνθέτης τοῦ Ἑλληνικοῦ διηγήματος ὁ Βλαχογιάννης, ὁ μακαρίτης Παπαδιαμάντης, ὁ Διαβάτης τοῦ «Ἐμπρός», ὁ ποιητὴς Μιλτιάδης Μυλακάκης, ὁ ποιητὴς Μάρκος Ἀγγέλης ὁ ὅποιος μπορεῖ νὰ καυχήθῃ δὲν ἐπῆρε οὔτε μιὰν ἀπουσίαν καθ' ἔβλεπον αὐτὸ τὸ διάστημα, ὁ Σκίπης, ὁ Βάρναλης, ὁ Παπαντωνίου κάποτε κάποτε, παλαιότερα ὁ Καμπύσης, οἱ Παπαγιάννηδες καὶ τόσοι ἄλλοι. Ὅλοι αὐτοὶ ἔβλεπον ἐκεῖ τὴν πατρίδα τοὺς καὶ τὴν ἀναγέννησιν τοὺς καὶ τὴν ἱστορίαν τοὺς. Καὶ καντὰ πάντοτε ἕνας ἄλλος κρόκοδειλος τῆς Δεξαμενῆς, ὁ κύριος Πρόεδρος, καθιστικὸς καὶ περιπατητικὸς καὶ ὀρθοστέκουμενος φιλόσοφος, ἀμαξηλάτης ἄλλοτε καὶ τώρα ἐπιτιμητὴς τοῦ «ἀνθρώπου καὶ τῆς κοχυμίας του».

Ἐἶνε αὐτὸς ὁ τόπος ὁ ὅποιος μεταμορφώνεται ἀπὸ τινος. Ἦτο ἀνάγκη νὰ γείνη πόλις καὶ αὐτός. Ἀλλὰ ὁ θρόνος του θὰ μείνῃ σὺν μιᾷ παλιᾷ καὶ ἀγαπητῇ ἱστορίᾳ.

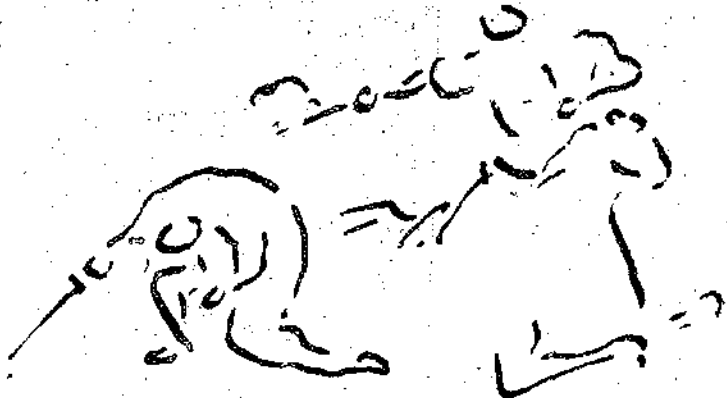
Γ. Φ.

ΜΕΣΑ ΣΤΑ ΠΕΥΚΑ ΤΟΥ ΑΥΚΑΒΗΤΟΥ ΑΝΘΩΝ ΤΗΣ ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ.
Φωτογρ. Ρωμαῖδη Τσαῦς

Ο ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΑΒΔΟΥΛ ΑΖΙΖ ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Ο Σουλτάνος Άβδουλ Άζιζ, τον όποιον είχε διαδεχθή ο μέχρι προπερσι εξόριστος της Θεσσαλονίκης, ήτο και ζωγράφος. Ο κ. Παυλικόβσκι απέκάλυψε πρό καιρού εις τό περιοδικόν «Studio» την ιδιοφυϊαν του άτυχοϋς ήγεμόνος του δολοφονηθέντος κατά τό 1876. Αδτά διηγείται:

Εις τό σπίτι όπου κατοικούσε ή οικογένεια του άποθανόντος πολωνού καλλιτέχνου Στανισλάου Χλεμπόβσκι, του επισήμου ζωγράφου του Σουλτάνου Άβδουλ Άζιζ, εύρηκα ένα άπλόν λεύκωμα, με σχέδια του Σουλτάνου, πολλής αξίας. Βλέπεις βέβαια τόν άπειρον τεχνίτην αλλά και τόν τολμηρόν. Γραμμαί μόνον ποικίλαι που νομίζεις κατ' άρχάς ότι είναι τουρκικόν χειρόγραφον: λαιμοί άλόγων, σπαθιά ύψωμένα, σχήματα στρογγυλά σαν σύννεφα σκόνης, ή εύθεια γραμμή ενός ίστού, ή αί κυρταί γραμμαί ίστίων φουσκωμένων. Όμως, παρ' όλην την τεχνικήν αυτην άπλότητα, βλέπεις τόσην αίσθησιν της ζωής και της κινήσεως, τόσην αντίληψιν του ρυθμού και τόσον ασφαλές χέρι, ώστε, εκτός όλίγων λεπτομερειών τας οποίας μόνον εξησηκόμενον μάτι ήμπορούσε νά διακρίνη, θά υπέθετε κανείς ότι τά σχέδια αυτά είναι από τεχνίτην ήμπειρον. Ο Άβδουλ Άζιζ ποτέ δέν ήμαθε νά ζωγραφίση και ή εποχή όπου ίσως ήμνήθη περισσότερο εις την τέχνην, είναι ή εποχή που έταξίδευσε εις τό Παρίσι και τό Λονδίνον, τό 1867.

Καλασμός — Σπίτσο Άβδουλ Άζιζ

Τό λεύκωμα περιέχει εξήντα όκτώ σκίτσα με κόκκινο μελάνι επάνω σε φύλλα σκόρπια, δεμένα όλα μαζί. Εις τό λεύκωμα είναι προσηρημένη μία επιστολή ενός των περι τόν Σουλτάνον, όπου αναφέρεται ότι ο Χλεμπόβσκι «είχε τό έργαστήρι του εις τά Άνάτορα, και ειργάζετο υπό την ήμπνευσιν και την οδηγίαν του Σουλτάνου». Υπάρχει επίσης ένα σκίτσο του Χλεμπόβσκι με μολύβι, διορθωμένον με κόκκινο μελάνι από τόν ίδιον τόν Σουλτάνον.

Ο Άβδουλ Άζιζ επήγαινε συχνά εις τό έργαστήρι του ζωγράφου του κ' έσυζητούσε πολύ περί τέχνης καθισμένος αλλά τουρκα, έπαιονε ένα κομμάτι χαρτί, τό γύριζε στο άριστερό του χέρι, και έπειτα έσχεδιάζε με ένα καλέμι χονδροπελεκημένο. Τά σκίτσα αυτά παριστούν, τά περισσότερα, σκηνάς πολεμικάς, έφόδους έναν-

Έφοδος — Σπίτσο Άβδουλ Άζιζ

τίον φρουρίων, ήπεις καλαστότας, πλοία γεμάτα από ανθρώπους, με τά πανιά φουσκωμένα: άλλοτε πάλιν μίαν σπουδήν χειροϋ έν κινήσει ή σημαίας. Τό λεύκωμα αυτό δείχνει καθαρά την ιδιοσυγκρασίαν και την προσωπι-

κότητα του Άβδουλ Άζιζ, ανθρώπου με μόρφωσιν όχι συνηθισμένην, ήγεμόνος εύφρους του όποιου ή ζωή ήτεροματίσθη από ραδιοϋργίας αθλικάς, που τόν ήμπόδισαν νά εκτελέση πολλά καλά σχέδια.

ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΗΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ 21

ΕΚ ΤΗΣ ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΤΟΥ Κ' ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Γ. ΠΑΠΑΧΑΤΖΗ

Πρός την Σεβαστήν Έπιτροπήν,¹

(Λέπει ή άρχή)... «Εις όλην την διάρκειαν τούτου του πόλεμου έτόλμησαν οι έχθροι και έκαμαν πολλές και διαφόρους όμοάς, πλην εις όλα άπήνησαν τά όπλα των Έλλήνων άνήματα και άκαταμάχητα. Έπειδή οι Έλληνες έσυνήθισαν πλέον νά πολεμούν και εις την μέσην του κάμπου με πολυαριθμους καβαλαρέους, χωρίς νά δειλιάζη παντελώς ή γενναιοφυχία των, καθώς και τό απέδειξαν τώρα πραγματικώς εις ταύτην την μάχην τό απέδειξαν, λέγω, επειδή χίλιοι πεντακόσιοι μόνον Έλληνες άντεπολέμησαν εις ταύτην την μάχην την πεδινήν με πεντακοσίους καβαλαρέους και τρεις χιλιάδας διακοσίους πεζούς και άφ' ου έσοκώσαν και έλάβωσαν πάρα πολλούς έξ αυτών, τέλος έφάνησαν νικηταί και τροπαιοϋχοι.

Τή άληθεια οι Έλληνες τολμάμεν νά είπωμεν ότι σήμεραν έπολέμησαν με τοιοϋτον ήρωισμόν, όσαν νά ήσαν οι πάλαι ποτέ Έλληνες, επειδή, μολονότι τρεις ήμέρας ύστεροϋντο από ζωτοφρίας και έζούσαν με καψαλισμένα άσάχια κορίθινα, μολονότι οι περισσότεροι συναγωνισταί των ήσαν διασκορπισμένοι εδώ και εκεί διά νά εύρουν εις τά όρεινά σπήλαια τας κερυμμένας τροφάς των χωρικών, ώστε νά θεραπεύσουν την ύπερβολικήν των πείναν, μ' όλον τούτο και οι τόσον όλίγοι εύρεθέντες εις τό στάδιον της μάχης πάλιν άντεστάθησαν εις τους πολυαριθμους έχθρους με μεγάλην γενναιοφυχίαν και τους κατεδίωξαν περισσότερο του δόντος.

Έάν δε οι πτωχοί οϋτοι Έλληνες είχαν πολεμοφόδια εις ταύτην την μάχην, έπροεβέ βέβαια νά καταδιώξουν τους έχθρους παντάσιν από τά σύνορα της χαριστάτης Άττικής.

Οϋτοι οι Έλληνες μ' όλην των την ταλαιπω-

ρίαν, μ' όλην των την δυστυχίαν και μ' όλην των την έλλειψιν των πολεμοφοδίων, πάλιν έκαμαν μ' όλον τούτο τό στρατιωτικόν χρέος κατ' αξίαν του έλληνικού όνόματος.

Μένει λοιπόν ή Σεβαστή Έπιτροπή θεωρουμένη ως κοινή μήτηρ και κόμη τό προς αυτούς χρέος της, προημενούνά τους από ζωτοφρίας και πολεμοφόδια, καθώς και από μισθούς και νά μη τους παραβλέψη περισσότερο νά δυστηχώσι».

Τη 24 Ιουνίου 1826. Έκ του στρατοπέδου Λιόσια (Άθηνών).

Οί πατριώται

Νικόλ. Κριεζώτης, Βάσος Μανροβοννιάτης

Γενναϊότατοι στρατηγοί, αξιωματικοί και λοιποί άδελφοί, οι έν τώ φρουρίω Άθηνών,

Έλάβομεν τά γράμματα με τόν συναγωνιστήν Σας Τριαντάφυλλον και μετά ταύτα μετά του Ροκαβέλλα και των πεζών και από αυτά έπληροφορηθήμεν την κατάστασιν σας και τας μεγάλας ανάγκας Σας και ξεχωριστά πάλιν παρά των άπεσταλμένων Σας προφορικώς πλην, άδελφοί, άφ' ου όλοι μας γενικώς επρέξαμεν (και τρέχομεν), διά νά ήμπορέσωμεν νά κάμωμεν κάθε τρόπον περί της έλευθερώσεως Σας, ή τύχη μας έστάθη εναντία, και άφ' ου έχάσαμεν τους συναγωνιστάς μας, Καραϊσκάκην και μετά ταύτα τους έτέρους Λάμπρον Μπέικον, Γεώργ. Τζαβέλλα, Θανάσην Τούσιαν, Γεώργ. Δράκον, Ιωάννην Νοταράν (κοινώς Άρχοντόπουλον), Κώσταν Διαμόνην, Γιάννην Νίκαν και άλλους αξιωματικούς και βλέποντας ότι από τούτο τό μέρος καμμίαν βοήθειαν δέν ήμπορούμεν νά σάς δώσωμεν και οϋτε τόν έχθρόν δέν ήμπορούμεν νά τόν βλάψωμεν, άπερασίσαμεν και άφήσαμεν την παρούσαν θέσιν, διά νά άπεράσωμεν εις άλλο μέρος, καθώς μετά δύο και τρεις ήμέρας παρά των ίδίων έχθρών θέλετε πληροφορηθήτε. Ο έχθρός στενοχωρείται άκρωσ από ζωτοφρίας και καμμίαν έλπίδα δέν έχει

¹ Έννοεί την Κυβέρνησιν και είχε εκθεσις μάχης έν Άττική, μετ' ήν ο Κριεζώτης διά τό άνεπαρκές των δυνάμεων μετέβη εις Σαλαμίνα.

Γερμανοί κριτικοί λέγουν ότι ο Büchner δείχνει παντοῦ τὴν δυνατὴν του ἀτομικότητά και εἰς πολλὰ μέρη ἐνθυμίζει τὸν Σαίκσπηρ.

Εἰς τὸ Ἀργοῦρον ἔδωσε μίαν κωμωδίαν ὀκτ. ἔργον Χάρτ. Ὁ κόμης τοῦ Γιλάιχεν ποῦ ἔχει παντρευθῆ δια δευτέραν φορὰν εἰς τὴν Ἀνατολήν, παρουσιάζει ὅταν γύρισε στὸν πύργον του, τὴν δευτέρην του γυναῖκα ὡς Τούρκον ὑπηρέτην. Ἡ ἄλλη ὁμοῦ, ἡ πρώτη του γυναῖκα, ἐρωτεύεται τὸν ὑπηρέτην. Ὁ ἄνδρας ζηλεύει και ἀναγκάζεται νὰ εἰπῇ τὴν ἀλήθειαν. Ἀλλὰ εἰς τὴν φιλίαν ποῦ ἐνώνει τὰς δύο γυναῖκας, δὲν χωρεῖ τρίτος. Καὶ ἔτσι και αἱ δύο τὸν διώχουν. Τόρα ὁ κόμης στὸ μοναχικὸ του κρεββάτι προτιμᾷ τὴν φυλακὴν ποῦ ἦταν κλεισμένος.

Εἰς τὴν Νιουνα Anthologia ἡ Eugenia Levi ἀνακοινώνει τὸ ἀνέκδοτον ἰταλικὸν κείμενον ἐνὸς ἔργου ἐπὶ τοῦ Βοκακίου τὸ ὁποῖον ἐδημοσίευσεν ἀγγλικά ὁ Φώσκολος εἰς τὸ London Magazine τὸ 1826. Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν μελέτην, με μεγάλην ἱστορικὴν και φιλολογικὴν ἀκρίβειαν, με σπανίαν κριτικὴν ἀναλύει τὰς αἰτίας τῆς τέχνης τοῦ ἔργου τοῦ διδασκάλου. Ὁ τίτλος τῆς μελέτης: «Illustrazione sulle novelle del Boccaccio».

Ἡ ΠΡΩΤΟΜΗ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

Εἰσφοραὶ	Δρ. 3.796.60
Ἀνώνυμος διὰ τοῦ κ. Φλ.	» 30
	Δρ. 3.826.60

Διὰ νὰ συμπληρωθῇ τὸ ποσὸν τῶν 5.800 ὑπολείπονται ἀκόμη . . . . . Δρ. 1.973.40

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Σημ. Εἰδικαὶ βιβλιοκρισίαι δημοσιεύονται διὰ τὰ βιβλία, τῶν ὁποίων δύο ἀντίτυπα στέλλονται εἰς τὰ Γραφεῖα μας. Τῶν ἄλλων ἀπλῶς ἀγγέλλεται ἡ ἐκδοσις.

Εἰς τὴν γνωστὴν αἴθουσαν τοῦ «Παρνασσῦ» ἔχομεν καλλιτεχνικὴν ἐκθεσιν τοῦ Κερκυραίου ζωγράφου κ. Α. Κογεβίνα. Διὰ τὰ ἔργα τοῦ κ. Κογεβίνα προσεχῶς.

Αἱ γνώμαι διὰ τὸν ἐορτασμὸν τῆς ἐκατονταετηρίδος τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας εἰς τὸ ἐρχόμενον τεῦχος.

Τὰ τραγούδια τοῦ κ. Μανώλη Καλομοίρη «Ταῦροι και Ἀνάκαιστοι» ἐκδομένα τώρα ὅλα μαζί εἰς ἓνα τόμον, και ἐπίσης χωριστὰ καθένα, ἄς γίνουσι ἀποκτῆμα ὅλων. Ἄς τραγουδοῦν σὲ κάθε σπιτί τραγούδια ἀληθινὰ ἑλληνικά.

Ὁ «Ἐκπαιδευτικὸς Ὀμίλος» ἀρχίσει νὰ ἐκδίδῃ σειρὰν βιβλίων γιὰ τὰ παιδιά.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ροδόπη τραγωδία Ν. Πορφύρη. Ἀθήναι τυπογραφεῖον «Ἑστία» Μάϊσινερ και Καργαδούρη δρ. 3.

Καὶ σὰν κῆμα διήγημα Ἀργύρη Ν. Κόρανα.

Μεγάλα χρόνια Γ. Βλαχογιάννη, γιὰ παιδιά 13 χρόνων και ἀπάνω. Ἀθήνα ἐκδ. Ἐκπαιδ. Ὀμίλου. Τυπογρ. «Ἑστία» Μάϊσινερ και Καργαδούρη.

Γιὰ τὴν Πατρίδα Π. Σ. Δέλτα, Β' ἐκδοσις, γιὰ παιδιά 10 χρόνων και ἀπάνω. Ἀθήνα, ἐκδοσις Ἐκπαιδευτικῦ Ὀμίλου. Τυπογρ. «Ἑστία» Μάϊσινερ και Καργαδούρη.

Τὸ Κοράλλια, μετάφρασις Α. Δελμούζου, γιὰ παιδιά ὀκτώ χρόνων και ἀπάνω. Ἀθήνα, ἐκδοσις Ἐκπαιδευτικῦ Ὀμίλου. Τυπογρ. «Ἑστία» Μάϊσινερ και Καργαδούρη.

Μουσική:

Ἰαμβοὶ και Ἀνάκαιστοι, Μέρος Β' Μαγιοβότανα, διασκευὴ γιὰ τραγούδι και πιάνο: στίχοι Κωστῆ Παλαμᾶ, μουσικὴ Μανώλη Καλομοίρη, 8 τραγούδια ἓνας τόμος δρ. 8.

ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΟΝ 1912-1913

Ἐτοιμάζομεν τὸ

«ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΟΝ 1912-1913»,

τὸ ὁποῖον θὰ λάβουσι οἱ συνδρομηταὶ μας ἀντὶ ἐνὸς τακτικῦ τεύχους.

Τὸ «ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΟΝ», θὰ εἶναι τυπωμένον σὲ πολυτελέστατο χαρτί με τριχρόμους ὁλοσελίδους εἰκόνας ἐκτὸς τοῦ κειμένου, τῶν ζωγράφων μας Ν. Φερεκίδη, Θαλείας Φλωρᾶ-Καραβία, Π. Ρούμπου, Β. Χατζῆ, Θ. Θωμοπούλου, Α. Κογεβίνα και ἄλλων. Ὅλη ἡ ὕλη και αἱ εἰκόνας, ἀνέκδοτα.

Συνεργάται: Παῦλος Νιρβάνας, Ἡλ. Π. Βουτιερίδης, Μ. Μαλακάσης, Δ. Καλλιμαχος, Μάρκος Αἰγένης, Γ. Φτέρης κ.λ.π. κ.λ.π. Σελίδες περὶ τὰς 60 εἰς μεγάλο σχῆμα 32×24.

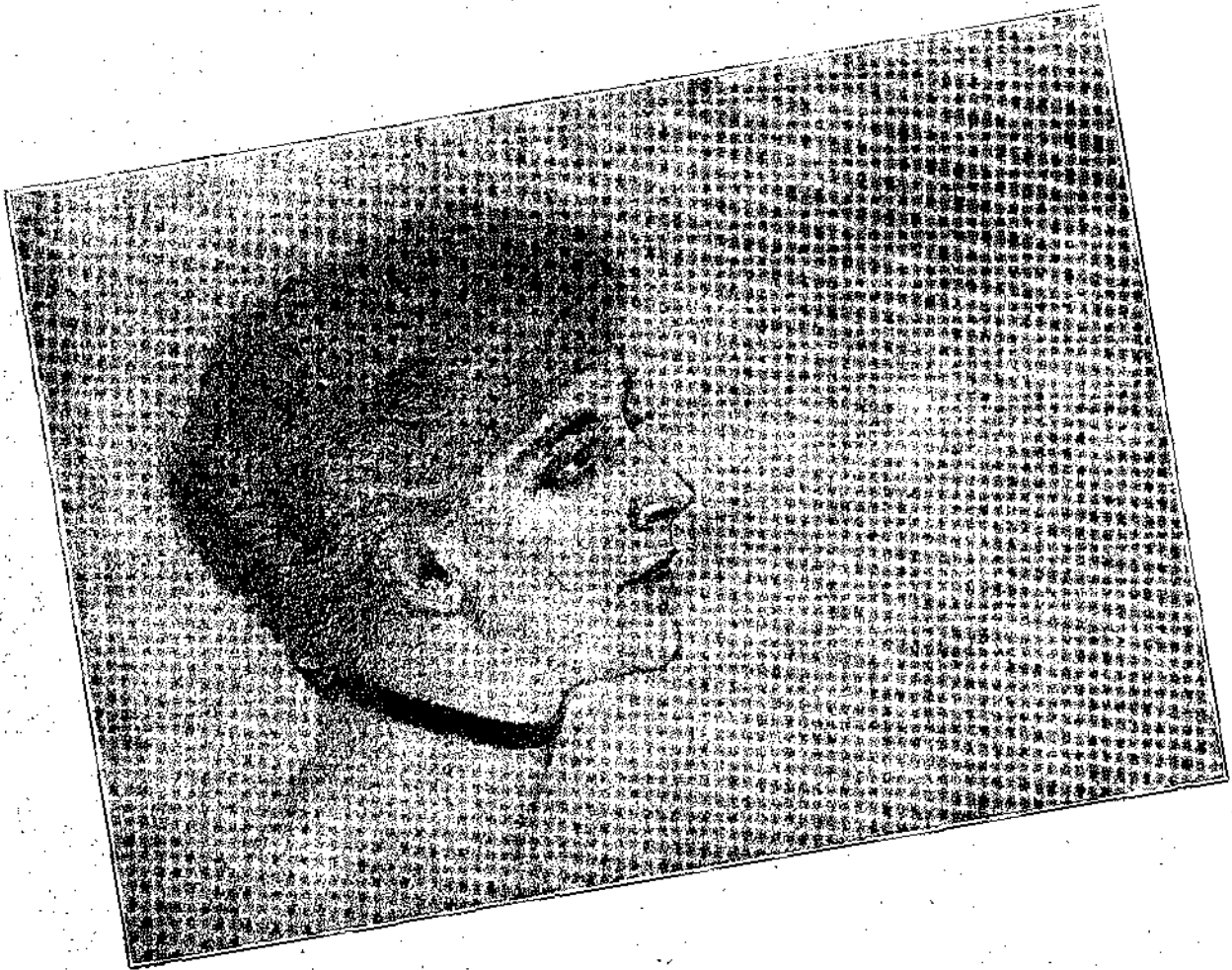
Τίποτε δὲν θὰ φειδωλευθῶμεν οὔτε δαπάνην οὔτε κόπους, διὰ νὰ εἶναι τὸ

«ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΟΝ 1912-1913»,

ἀντάξιον τῶν μεγάλων γεγονότων.

Ἀποστέλλοντες δρ. 6, και φρ. 6.50 τοῦ ἑξωτερικοῦ, λαμβάνετε τὸ «ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΟΝ», ἐλεύθερον ταχ. τελῶν. Θὰ εἶναι τὸ ἑλληνικὸν στόλισμα κάθε οἰκογενείας.

ΚΥΡΙΑ Ρ. Κ.
ΕΚΤΕΘ Η. ΜΑΘΙΟΠΟΥΛΟΥ